

Τ Ο Ζ Α Π Π Ε Ι Ο Ν

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

ΚΑΤΑ τὸ δεύτερον δῆλα δὴ ἡμῖν τοῦ τε τάρτου π. Χ. αἰῶνος προσεκτίσαστο τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος μονόσκηπτρον ἡγεμονίαν ἐν μὲν τῷ κόσμῳ τῶν πράξεων διὰ τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου, ἐν δὲ τῷ τῆς διανοήσεως διὰ τοῦ Ἀριστοτέλους. Ἀπαξ μόνον μέχρι τοῦδε ἀνέγραψεν ἐν ταῖς χρυσαῖς αὐτῆς σελίσιν ἡ ἱστορία τὸ θαυμαστὸν θέαμα διδασκάλου καὶ μαθητοῦ, προαγαγόντων εἰς τιλικούτον τελειότητα ἕως τὴν διανοητικὴν καὶ πρακτικὴν τοῦ ἀνθρώπου δύναμιν· ἐπεβεβαίωσε δ' οὕτω λαμπρότητα τὴν ἀρχὴν, ὅτι ἡ διανόσις ὁμματοῖ τὴν πράξιν, ὅτι ὅσῳ ἂν ἀπὸ γενναιοτέρας καὶ ἐμβριθεστερας διανοήσεως ἀφορμᾶται ὁ πρᾶττων, τοσοῦτῳ μεγαλειότεραι καὶ θαυμασιώτεραι θὰ εἶνε καὶ αἱ πράξεις αὐτοῦ. Ἀπὸ τῆς Ἀριστοτελικῆς ἐπομένως διανοήσεως, τῆς καταστησάσης ὑποχείριον ἑαυτῷ πᾶν τὸ ἐπιστητὸν, δὲν ἦτο δυνατόν ἡ πρὸς πρακτικὴν ἐργασίαν ὀργῶσα φύσις τοῦ Ἀλεξάνδρου νὰ συναγαγῆ ἄλλο πρακτικὸν πόρισμα ἢ ὅτι πάντων ὁμοῦ τῶν ἀνθρώπων ἡ ἐνέργεια ὀφείλει νὰ ὑποταχθῆ εἰς μίαν ὑπερτάτην διακοσμητικὴν καὶ διοργανωτικὴν ἀρχήν, δὲν ἦτο δυνατόν νὰ προκύψῃ τῷ πρὸς δρᾶσιν ἀκατασχέτως ὀρμωμένῳ ἄλλο τι πρόβλημα ἢ τὸ καταστήσαι τὰ ἐπὶ γῆς ἐνὸς λόγου ὑπὴρκα, τὸ ἀποδειξαι πάντας ἀνθρώπους μιᾶς πό-

λεως πολίτας, ὅρια καὶ περίβολον ἐχούσης αὐτὰ τῆς γῆς τὰ πέρατα.

Ὅντως δὲ ὁ μεγαλοφυῆς καὶ μεγαλοπράγμων τοῦ Ἀριστοτέλους μαθητὴς κατὰ τὴν ἐνδοξον αὐτοῦ εἰς τὴν Ἀσίαν ἐκστρατεῖαν ἡγωνίζετο τὸν εὐγενέστατον ἀγῶνα, ἵνα παράσχη τῷ ἐκπεληγημένῳ ἐπὶ τῇ μεγαλεπινόβῳ αὐτοῦ ἐπιχειρήσει κόσμῳ τὴν πρακτικὴν ἐφαρμογὴν τῆς διανοήσεως τοῦ διδασκάλου. Οὐχὶ ληστροικῶς, ὡς ὀρθῶς λέγει ὁ Πλούταρχος, διενούθη ὁ Ἀλέξανδρος νὰ καταδράμῃ τὴν Ἀσίαν, οὐδὲ νὰ σπαράξῃ καὶ ἀνασύρῃται αὐτὴν ὡσπερ ἄσπραγμα καὶ λάφυρον εὐτυχίας ἀνεπίστου, ἀλλ' ὑπολαμβάνων ἑαυτὸν ὡς θεοθεν ἐλθόντα κοινὸν ἀρμοστὴν καὶ διαλλακτικὸν τῶν ὄλων τὰ δυσκάθεκτα αὐτῆς ἔθνη καὶ τὰς θηριώδεις φύσεις ἐξημέρου καὶ μεθήρμοζε σπειρών τὴν Ἑλλάδα καὶ καταχέων παντὸς ἔθνοους εὐδικίαν καὶ εἰρήνην· τιθασειύων δ' αὐτὰ καθάπερ ζῶα καὶ μειλισσόμενος ἐσθῆσιν οἰκείαις καὶ διαίταις συνήθεσιν ἐξεπράτυνε καὶ κατέστελλεν οἰκειούμενος αὐτῶν τὸ δύσθυμον καὶ παρηγορῶν τὸ σκυθρωπὸν. Οὕτω δὲ εἰς τὸ αὐτὸ συμφέρον τὰ πανταχόθεν καὶ κινῶν καὶ ἀναμιγνύων ὡσπερ ἐν κρατῆσι φιλοτησίῳ τοὺς βίους καὶ τὰ ἦθη καὶ τοὺς γάμους καὶ τὰς διαίτας πατρίδα μὲν τὴν οἰκουμένην προσέταττεν νὰ θεωρῶσι πάντες, ἀκρόπολιν δὲ καὶ φρούριον τὸ στρατόπεδον, συγγενεῖς δὲ τοὺς ἀγαθοὺς, ἀλλοφύλους δὲ τοὺς πονηροὺς, τὸ δὲ Ἑλληνικὸν καὶ βαρβαρικὸν νὰ μὴ διακρίνωσι χλαμύδι μὴδὲ πέλιτῃ μὴδ' ἀκινάκη μὴδὲ κἀνδονί, ἀλλὰ νὰ τεκμαίρωνται τὸ μὲν Ἑλληνικὸν ἀρετῇ

τὸ δὲ βαρβαρικὸν κακία, κοινὰς δὲ νὰ ὑπολαμβάνωσι τὰς ἐσθῆτας καὶ τραπέζας καὶ γάμους καὶ διαίτας ἀνακεραυνύμενοι δι' αἵματος καὶ τέκνων. Τὴν μεγάλην δ' αὐτοῦ φιλοσοφικὴν ἀρχὴν τῆς μίξεως καὶ κεράσεως τῶν ἐθνῶν ἐπιτελῶν κατέστησε τοὺς καθ' ἑαυτὸν ἀνθρώπους καλῆς καὶ ἱερᾶς νυμφαγωγίας θεατὰς, ὅτε μιᾷ σκηνῇ χρυσορόφῳ περιλαβὼν, ἐφ' ἐστίας κοινῆς καὶ τραπέζης, ἕκατον Περσίδας νύμφας καὶ ἕκατον νυμφίους Μακεδόνας καὶ Ἑλλήνας, αὐτὸς ἐσθρανωμένος πρῶτος ἀναμέλπων τὸν ὑμέναιον, ὡς περ φιλοτίσιον ἐπάδων μέλος, εἰς κοινωνίαν συνιοῦσι τοῖς μεγίστοις καὶ δυνατωτάτοις γένεσι μιᾶς νυμφίος, πασῶν δὲ νυμφαγωγὸς ἅμα καὶ πατὴρ καὶ ἀρμοστής κατὰ ζυγὰ συνῆπτε». Συνέδεε δ' ὁ Ἀλέξανδρος τὴν Ἀσίαν τῇ Εὐρώπῃ οὐ ξύλοις οὐδὲ σχεδίασις οὐδ' ἀψύχοις καὶ ἀσυμπαθεῖσι δεσμοῖς, ὡς περ ὁ θάρβαρος καὶ ἀνόπτος Ξέρξης, ἀλλ' ὡς ἔμφρων βασιλεὺς συνάπτων τὰ γένη ἔρωτι νομίμῳ καὶ γάμοις σῶφροσι καὶ κοινωσίαις παιδῶν.

Μαργαρίτης Εὐαγγελίδης

Καθηγ. Ἐθν. Πανεπιστημίου

ΣΥΝΤΑΥΤΙΣΙΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΟΥΡΑΝΟΥ

Αἱ δημῶδεις κοσμογονικαὶ παραδόσεις τοῦ καθ' ἡμᾶς λαοῦ ἐνέχουσι καὶ ἄλλα τινὰ στοιχεῖα, ἄξια ἰδιαίτερας ἐξετάσεως. Ἐν πρώτοις περίεργος φαίνεται ἐν αὐταῖς ἡ συνταύτισις ἅμα καὶ διάκρισις τοῦ οὐρανοῦ καὶ τοῦ θεοῦ. Τὰ βότνια λείχον τὸν θεὸν ἢ τὸν οὐρανόν. Ὁ κακὸς ἀνθρώπος ῥήχνει ἀσθονιὰ εἰς τὸ πρόσωπο τοῦ θεοῦ, ὁ δ' οὐρανὸς ὀργίζεται καὶ ἀνέρχεται εἰς τὰ ὕψη· ἄλλαι παραδόσεις ἀναφέρουσιν ὅτι ὁ οὐρανὸς ἐλάκτισε τὴν θάλασσαν, ἄλλαι δ' ὅτι ὁ θεός. Διακρίνεται ὅμως σαφῶς ὁ οὐρανὸς τοῦ θεοῦ ἐν ταῖς παραδόσεσιν ἐκείναις καθ' ἃς ὁ οὐρανὸς καταγγέλλει τῆς θαλάσσης τὸν δόλον εἰς τὸν θεόν. Εἶναι ἀληθές ὅτι ἐν πάσαις σχεδὸν ταῖς γλώσσαις γίνεται κατὰ μετωνυμίαν ἀδιαφόρως χρῆσις τῆς σημαίνουσης τὸν οὐρανὸν λέξεως ἀντὶ τοῦ θεοῦ, ἐν τισὶ δ' ὁ οὐρανὸς καὶ ὁ θεὸς εἶναι συνώνυμα. Τοιαύτη μετωνυμικὴ χρῆσις τῆς λέξεως οὐρανός, μὴ οὔσα σπανία καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἑλληνικῇ, εἶναι συνθησάτη ἐν τῇ δημῶδει. Καὶ ἐν εὐχαῖς καὶ ἐν ὄρκοις ἐπικαλούμεθα τὸν οὐρανόν, ἐννοοῦντες τὸν θεόν, καθόλου δὲ παμπληθῆ παραδείγματα τοιαύτης χρήσεως ἔχομεν ἐν τῷ κοινῷ λόγῳ. Ἄλλ' ἐν ταῖς προκειμέναις παραδόσεσιν εἶναι φανερόν ὅτι ἡ προσωποποιία τοῦ οὐρανοῦ ταύτιζεται μὲ τὸν ἐν οὐρανῷ οἰκοῦντα θεόν, τὴν ἰδέαν δὲ ταύτην δὲν εὐρίσκομεν ἐν ἄλλῃ τινὶ νεοελληνικῇ παραδόσει.

Τὰ δὲ βότνια, τὰ ὅποια ἐν ταῖς νεοελληνικαῖς παραδόσεσι λείχουσι τὸν θεόν, ἴσως ἔχουσιν ἐννοιάν τινα μυθικὴν, ἀτελῶς διατυπωμένην ἐν αὐταῖς, διαφεύγουσαν δ' ἡμᾶς. Παρατηροῦμεν μόνον ὅτι καὶ ἐν κοσμογονικοῖς μύθοις ἄλ-

λων λαῶν ἀναφέρονται βόες. Γνωρίζομεν ὅτι καὶ ἐν αἰγυπτιακοῖς μύθοις ἡ βόυς παρίσταται ὡς προσωποποιία τοῦ οὐρανοῦ καὶ ταύτην ἀνυψώνει ὁ Shu. Ἐν δὲ τῇ Ἑδδα ἀναφέρεται βόυς ὀνόματι Audhumla, ἥτις λείχουσα τεμάχην πάγων ἀποκαλύπτει τὸν πατέρα τῶν θεῶν, οἵτινες ἐποίησαν τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν.

Ὁ οὐρανὸς ἢ ὁ θεὸς ἀνῆλθεν εἰς τὰ ὕψη, ἀπομακρυνθεὶς τῶν ἀνθρώπων διὰ τὴν αὐξουσαν κακίαν αὐτῶν, κατὰ τὴν μεσσηνιακὴν καὶ τὴν θεσσαλικὴν παράδοσιν. Εἶναι δὲ τοῦτο σχετικῶς νεώτερον στοιχεῖον τοῦ μύθου, διότι δεικνύει μετάπτωσιν τῆς ἐννοίας αὐτοῦ ἀπὸ φυσικῆς εἰς ἠθικὴν. Εὐρίσκομεν δὲ παραπλησίους ἀλληγορικοὺς μύθους καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἑλλήσι καὶ παρ' ἄλλοις λαοῖς. Κατὰ τὸν Ἡσίοδον ὅταν παντελῶς ἐξαχρειωθῶσιν οἱ σημερινοὶ ἀνθρώποι, οἱ τοῦ σιδηροῦ γένους, τότε ἡ Αἰδὼς καὶ ἡ Νέμεσις, καλύπτουσαι ἐξ αἰσχύνης τὸ πρόσωπον διὰ τῶν λευκῶν ἱματίωντων θ' ἀνέλθωσιν ἐκ γῆς εἰς τὸν Ὀλυμπον παρὰ τοῖς ἀθανάτοις, ἐγκαταλείπουσαι τοὺς ἀνθρώπους.

*Καὶ τότε δὴ πρὸς Ὀλυμπον ἀπὸ γθοῦς ἐννοδείης
λευκοῖσι γάρεσσι καλυψαμένῳ γρόα καλὸν
ἀθανάτων μετὰ φῶλον ἴτον, προλιπόντ' ἀνθρώπους
Αἰδὼς καὶ Νέμεσις.*

Κατ' ἄλλας παραλλαγὰς τοῦ μύθου ἡ παρθένος Δίκη ἀνῆλθεν εἰς τοὺς οὐρανοὺς καὶ καταστερισθεῖσα λέγεται Ἀστραία· τελευταία τῶν οὐρανίων θεῶν, κατὰ τὸν Ὀβίδιον, κατέλιπε τὴν αἰμόφυτον γῆν ἢ παρθένοσ' Ἀστραία. Κατὰ δὲ τὸν Ἰουβενάλιν (VI, 19—20) φεύγουσαν εἰς οὐρανοὺς ἠκολούθησεν αὐτὴν ἡ Αἰδὼς (Pudicitia). Ἀνῆλθε δὲ κατὰ μικρὸν ἡ Δίκη εἰς τοὺς οὐρανοὺς, ὅπου ἴσταται ἀκόμην ἐν τῷ ἀστερισμῷ τῆς Παρθένου. Ὡς διηγείται ὁ Ἄρατος ὅτε οἱ ἀνθρώποι δὲν προσεῖχον εἰς τὸ δίκαιον ἐγκατέλειπεν αὐτοὺς ἡ Δίκη καὶ ὑπεχώρει εἰς τὰ ὄρη· εἶτα δὲ πολέμων καὶ στάσεων γινομένων, ἀπομίσθασα τοὺς ἀνθρώπους διὰ τὴν παντελῆ αὐτῶν ἀδικίαν, ἀνῆλθεν εἰς τοὺς οὐρανοὺς. Ὁμοίως κατὰ τοὺς ταλμουδικοὺς μύθους, ὁ θεὸς κατὰ μικρὸν ἀνῆλθεν εἰς τὸν ἔβδομον οὐρανὸν διὰ τὴν ἐξαχρείωσιν τῶν ἀνθρώπων. Ὅτε ἡμάρτησεν ὁ Ἀδάμ, διαμένων πρότερον ἐν τῇ Ἑδέμ, ἀνῆλθεν εἰς τὸν πρῶτον οὐρανόν· κατὰ τὴν ὀδελφοκτονίαν τοῦ Κάιν ἀνῆλθεν εἰς τὸν δεύτερον, κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ἐνώχ εἰς τὸν τρίτον, κατὰ τὸν κατακλυσμὸν εἰς τὸν τέταρτον, κατὰ τὴν πυργοποιίαν εἰς τὸν πέμπτον, διὰ τὰς ἁμαρτίας τῶν Σοδομιτῶν εἰς τὸν ἕκτον καὶ καθ' ὃν χρόνον διέτριβεν ὁ Ἀβραάμ ἐν Αἰγύπτῳ εἰς τὸν ἕβδομον. Εἶδομεν δ' ἀνωτέρω ὅτι κατὰ τὰς παραδόσεις τῶν ἐν Ἀφρικῇ Ἀκουεπιμ καὶ ὁ οὐρανὸς πλησιέστερον τῶν ἀνθρώπων κείμενος ἀνυψώθη καὶ ὁ θεὸς ἀπεμακρύνθη μετ' αὐτοῦ.

Νικ. Πολίτης

Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου.

ΠΑΡΑΛΕΙΠΟΜΕΝΑ ΤΩΝ ΕΟΡΤΩΝ ΤΗΣ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

Μεταξὺ πολλῶν ἄλλων καταθέσεων στεφάνων καὶ προσφωνήσεων πρὸς τὸν ἐθνικὸν ψάλτην ἀναφέρουμεν δύο τὰς σημαντικωτέρας, τὰς προκαλεσάσας μέγαν ἐνθουσιασμόν. Μίαν τοῦ σεβαστοῦ καθηγητοῦ κ. Μιστριώτου καὶ τὴν τοῦ εὐφραντάστου ποιητοῦ Ἄν Νικολάρα.

Ὁ καθηγητὴς κ. Μιστριώτης, καταθέτων τὸν στέφανον τοῦ Πανεπιστημίου καὶ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας, προσφωνεῖ οὕτω :

**Φοιβόλμπτε τῶν ἐλευθερωτῶν τῆς Πατρίδος
Ἕννοδέ.**

Στῆθι ἐπὶ τοῦ ἄρματος τῆς ἀθανασίας, ὅπως δεχθῆς τὸν στέφανον τόνδε τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας, ὃν πέμπει σοι ἐκ τῆς πατρίδος τοῦ Αἰσχύλου καὶ τοῦ Σοφοκλέους, στῆθι, λέγω, καὶ μὴ σπεύδης, ἵνα διέλθῃς ὀλόκληρον τῆς δόξης τὸ ἵπποδρόμιον, διότι τοῦτο ἔσται μακρὸν καὶ αἰώνιον. Οἱ ὑλισταὶ ἀκλεῶς θνήσκουσιν, οἱ δὲ κύκνοι τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ οἱ ἀετοὶ τοῦ Διὸς αἰώνιος δολιχοδρομοῦσιν ἐν τῷ αἰθέρι τοῦ ποιητικοῦ οὐρανοῦ.

Βεβαίως ἡ πατρίς ἡμῶν ἔχει τόσους ποιητάς, ὅσους καὶ ἀστέρας, καὶ τὸ χρυσοῦν τῆς Ἑλλάδος μέλλον θέλει παράγει τοιοῦτους, ὅσους καὶ τὸ παρελθόν. Ἀλλὰ πάντες οὗτοι θέλουσι παρελαύνει εὐλαβῶς πρὸ τοῦ ἀρχεγόνου τῆς ἀναγεννηθείσης Ἑλλάδος Ποιητοῦ, οὗ τὸ κλέος ἔσται ἄφθιτον καὶ ἡ δόξα ἀναμάσπητος, καὶ οὐ τὸν Ἕννοδον εἰς τὴν Ἑλευθερίαν τὸ Ἑλληνικὸν Γένος θέλει ἄδει ἐφ' ὅσον αἱ ἀπδόνες τοῦ οὐρανοῦ ψάλλουσι τὴν δικαιοσύνην τοῦ δημιουργοῦ τοῦ κόσμου, ἐφ' ὅσον οἱ Ἑλλήνες τιμῶσι τὴν Ἑλευθερίαν, ἐφ' ὅσον ἡ ὠραία Ζάκυνθος ἀνθολοεῖ καὶ ὅσον τὰ μαρμαίροντα τοῦ Ἰονίου πελάγους κύματα γηθοσύνως καταφιλοῦσι τὴν πατρίδα τοῦ Σολωμοῦ.

Ἡ προσφωνήσις τοῦ κ. Μιστριώτου ἐγένετο δεκτὴ μὲ παταγώδη χειροκροτήματα.

Ἡ προσφωνήσις τοῦ κ. Νικολάρα ἐν στίχοις ἔχει οὕτω :

Ἀπὸ τῆ ῥάχη τῶν Φαρῶν,
τὴν αἱματοδαμμένην,
γὰ τῆ γιορτῆ σου τῆ σεπτῆ,
σοῦ πλέξαμε στεφάνι . . .
ἀθάνατη σὰν τὰ Φαρά,
ἡ μνήμη σου θὰ μένη,
καὶ σὰν αὐτὰ, τῆ δάφνη σου,
χρόνος δὲν θὰ μαράνη . . .

Εὐλογημένο, Ποιητῆ,
νὰ ἴναι τ' ὄνομά σου
μὲ φλόγα ποῦ τραγουδῆσε,
τὴν δόξα μας πατρίδα . . .
ἀγγέλοι παραστέκουνε
τὴν ὄρ' αὐτῆ σιμά σου
καὶ λάμπουν πέρα τὰ Φαρά
μὲ λευθερίας ἐλπίδα . . .

Ἀπὸ τῆ ῥάχη τῶν Φαρῶν
τὴν αἱματοδαμμένην,
γὰ τῆ γιορτῆ σου τῆ σεπτῆ,
σοῦ πλέξαμε στεφάνι . . .
ἀθάνατη σὰν τὰ Φαρά,
ἡ μνήμη σου θὰ μένη,
καὶ σὰν αὐτὰ, τῆ δάφνη σου,
χρόνος δὲ θὰ μαράνη . . .

Ο ΕΡΩΣ ΙΑΤΡΟΣ

ΚΩΜΩΔΙΑ ΜΟΛΙΕΡΟΥ ΕΙΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΡΕΙΣ

(Συνέχεια καὶ τέλος.)

Θρούμπης. Πόσαις φοραῖς θέλεις νὰ σοῦ τὸ εἰπῶ; Συναίνω, σοῦ λέγω, συναίνω.

Χαρίκλεια. Ἄ! πόσον εἶμαι εὐτυχῆς, ἐάν τοῦτο εἶναι ἀληθές!

Ἐρωτιάδης. Μὴ ἀμφιβάλλετε διόλου, κυρία μου. Ὁ πρὸς ὑμᾶς ἔρως μου ἐγεννήθη πρὸ πολλοῦ, καὶ εἶναι πολὺς καιρὸς ἄφ' ὅτου ποθῶ νὰ γίνω σύζυγός σας. Καὶ ἂν κατ' αὐτὴν τὴν στιγμήν εὐρίσκωμαι ἐδῶ, εὐρίσκωμαι πρὸς αὐτὸν τὸν σκοπόν. Θέλετε μάλιστα νὰ σᾶς εἶπω καθαρὰ καθαρὰ ὅλην τὴν ἀλήθειαν; Αὐτὰ τὰ ἐνδύματα τὰ ὅποια φορῶ εἶναι ἀπλῆ πρόφασις, ἀπλοῦν στρατήγημα. Προσποιήθη τὸν ἱατρὸν μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ δυνηθῶ νὰ σᾶς πλησιάσω καὶ νὰ ἐπιτύχω παρ' ὑμῶν εὐκολώτερον ὅ,τι ποθῶ.

Χαρίκλεια. Αὐτό, κύριε, εἶναι δείγμα τρυφερωτάτου πρὸς ἐμὲ ἔρωτος καὶ βεβαιωθῆτε ὅτι αἰσθάνομαι εἰς ἄκρον βαθμὸν ὅλην αὐτοῦ τὴν τρυφερότητα.

Θρούμπης (κατ' ἰδέαν). Βρὲ τὴν τρελλήν! καλὴ τὴν εἶδετε σεῖς τὴν παλαβήν; ὦ, τὴν παλαβήν!

Χαρίκλεια. Λοιπὸν, πατέρα μου, δέχεσθε ἀληθινὰ νὰ μου δώσητε αὐτὸν ἐδῶ τὸν κύριον διὰ σύζυγον;

Θρούμπης. Βεβαίωτατα. Κατὰ βᾶθος καὶ κατὰ πλάτος. Νά, δόσε μου τὸ χέρι σου. Δόσετέ μου καὶ σεῖς τὸ ἰδικόν σας διὰ μίαν στιγμήν, νὰ σᾶς δείξω.

Ἐρωτιάδης. Ἄλλὰ, κύριε Θρούμπη...

Θρούμπης (ἐναγωνίως κατατέλλων τὸν γέλωτα). Καλέ... ὄχι... καλέ. Τὸ κάμνω ἔτσι... ψεύματα... διὰ νὰ χαροποιήσω τὸ πνεῦμά της... (κατ' ἰδέαν). Τοῦτος πάλιν τὸ ἐπῆρε τοῖς μετρητοῖς! Τεντώσατε τώρα καὶ οἱ δύο τὰ χέρια σας διὰ νὰ ἐγγίξουν. Νά, ἔτσι δά. Τώρα ἐτελείωσε.

Ἐρωτιάδης. Δέχθητε ὡς ἀρραβῶνα τῆς πίστεώς μου τὸ δακτυλίδιον τοῦτο (χαμηλοφώνως πρὸς τὸν Θρούμπην). Εἶναι δακτυλίδιον προητοιμασμένον κατὰ τοὺς κανόνας τῆς ἀστρομαντείας διὰ νὰ θεραπεύῃ τὴν ἀσθένειαν τῆς ἀλλοφροσύνης.

Χαρίκλεια. Ἄς συνταχθῇ λοιπὸν τὸ προικοσύμφωνον, διὰ νὰ γίνουν ὅλα τέλεια καὶ γρήγορα.

Ἐρωτιάδης. ὦ! μάλιστα, εὐχαρίστως, κυρία Χαρίκλεια (χαμηλοφώνως πρὸς τὸν Θρούμπην). Θὰ προσκαλέσω ἐπάνω τὸν βοηθόν, τὸν ὅποιον ἔχω, διὰ νὰ μοῦ γράφῃ τὰ ἱατρικά μου, διὰ νὰ πιστεύσῃ ἡ θυγάτηρ σας ὅτι εἶναι συμβολαιογράφος.

Θρούμπης. Λαμπρά! Ἀριστοῦργημα! Ὅλα ἤλθαν δεξιά!

Ἐρωτιάδης (πρὸς τὴν Σοφοῦλαν). Φώναξε σὺ τὸν συμβολαιογράφον ὅπου εἶναι κάτω καὶ περιμένει καὶ εἰπέ του νὰ ἔλθῃ ἐδῶ.

Χαρίκλεια. Πώς! έφερατε και συμβολαιογράφο; Έρωτιάδης. Μάλιστα. κυρία μου! ένα ό όποιος γράφει ταχύτατα.

Χαρίκλεια. "Α! τί χαρά!

Θρούμπης. Καλέ αυτή έπαλαβώθη από την κορυφή έως τά 'νύχια!

ΣΚΗΝΗ Ζ'

Ο Συμβολαιογράφος και οι άνωτέρω

(Ο Έρωτιάδης όμιλεί χαμπλοφώνως προς τον Συμβολαιογράφο)

Θρούμπης (προς τον Συμβολαιογράφο). Ναί, μάλιστα, κυρία Συμβολαιογράφε. Θα κάμεις ένα προικοσύμφωνον. Της διδώ πενήντα χιλιάδας δραχμάς ως προίκα. Γράψε.

Σοφούλα. Γράψε το καθαρά να διαβάζεται.

Χαρίκλεια. Ευχαριστώ, πατεράκη μου. ευχαριστώ.

Ο Συμβολαιογράφος. Το προικοσύμφωνον. κύριοι, έτελείωσε. Μένει μόνον να τό υπογράψητε.

Θρούμπης. Τί παπατρέχας είναι τούτος. Ποτέ μου δεν είδα προικοσύμφωνον να τελειώση τόσον γρήγορα.

Έρωτιάδης (προς τον Θρούμπην). Ναί... αλλά... ήξεύρετε, κύριε... ότι...

Θρούμπης. Μή σας μέλη. σάς λέγω... Τό κάμνομεν έτσι ψεύματα... Μήπως δεν τά είπαμεν; (προς τον Συμβολαιογράφο) "Έλα, έλα, δός του την πένα να υπογράψη. Κουνήσου! (Προς την Χαρίκλεια) "Έλα και σύ γρήγορα. μήν καμαρόνης! υπογράψε, υπογράψε, βρέ υπογράψε, σου λέγω, και έγώ θα υπογράψω ύστερον από σέ.

Χαρίκλεια. "Όχι, όχι. Θέλω να πάρω εις τάς χεϊράς μου τό προικοσύμφωνον να τό κρατώ.

Θρούμπης. Αί! άς είναι και τούτο. Ίδου (υπογράφει). Είσαι τώρα ευχαριστημένη;

Χαρίκλεια. Είμαι ένθουσιασμένη από την ευχαρίστησιν.

Θρούμπης. "Α! ευγε! Τά έκταφέρχμεν όλα μία χαρά!

Σοφούλα. Να γιατρός μία φορά!

Έρωτιάδης. Πρέπει να σάς είπω ότι δεν έφρόντισα μόνον να φέρω συμβολαιογράφον: έφερα μαζή μου και μουσικά όργανα και άοιδους και χορευτάς δια να έορτασθή ό γάμος και να διασκεδάσωμεν. Εισάξατέ τους έδώ. (Προς τον Θρούμπην κατ' ιδίαν). Είναι άνθρωποι τούς όποιους φέρω μαζή μου και τούς μεταχειρίζομαι καθ' έκαστην δια να καταπραύνω και θεραπεύω δια τής μουσικής και του χορού των τάς άσθενείας του πνεύματος.

ΣΚΗΝΗ Η.

Θρούμπης, Χαρίκλεια, Έρωτιάδης και Σοφούλα

(Τρίτη είσοδος χορού)

Η Κομφοδία, ό Χορός, ή Μουσική, Χάριτες, Σάτυροι, Έρωτες.

(Η Κομφοδία, ό Χορός, ή Μουσική χδουσιν όμου)

Πάρτε, φίλοι, δροσάτα λουλούδια να χαρώμεν έλάτε μαζή με ήμας ή χαρά, τά λουλούδια κι' ό χορός αδιάκοπα ζή.

Δίγως έρωτα, ή δίγως γέλοια, χαρά, τί την θες τή ζωή; δεν άξίζει παρ'!

"Αν δεν ήμεθα 'μείς, από πόνον ή' άρρωστούσαν μεγάλοι μικροί' 'ς τή ζωή έμεις είμεθα μόνον οι καλλίτεροι άπ' όλους γιατροί.

"Έρωσ! γέλοια! χαρά! κ' ή ζωή άς περ'... Μά τό ναί! τί κουτός είν' ό κόσμος αυτός!

(χορευούσιν)

Τρά, λα, λα, ρά, λά, τρα λα λα ρα λά τρα λα λα ρα λα λα λα ρα λα ρά.

Η Κομφοδία

"Όπως λέγει πώς πάσχει από κατι και ζητεί θεραπεία και 'γειά, μια κλωτσιά 'ς τον σοφό Ίπποκράτη, κι' άς πετάξη με ήμας άγκαλιά.

Δίγως έρωτα, ή δίγως γέλοια, χαρά, τί την θες τή ζωή; δεν άξίζει παρ'!

Και οι τρεις όμου

"Αν δεν ήμεθα 'μείς από πόνον ή' άρρωστούσαν μεγάλοι μικροί' 'ς τή ζωή έμεις είμεθα μόνον οι καλλίτεροι άπ' όλους γιατροί.

"Έρωσ! γέλοια! χαρά! κ' ή ζωή σας περ'... Μά τό ναί! τί κουτός είν' ό κόσμος αυτός.

(χορευούσιν)

Τρα, λα, λα, ρα λά, λα, λά... κτλ.

(Ένθ' αι Χάριτες, οι Σάτυροι και οι Έρωτες χορευούσιν, ό Έρωτιάδης και ή Χαρίκλεια απέρχονται όμου.)

ΣΚΗΝΗ Θ'.

Θρούμπης, Σοφούλα, ή Κομφοδία, ή Μουσική, ό Χορός, οι Σάτυροι, οι Έρωτες και αι Χάριτες

Θρούμπης. Να ιατρική μία φορά. Ούτε φλεβοτομία, ούτε καθήσικ! Που είναι τώρα οι έξοχώτατοι με τά κλύσματα των εις τό χέρι, να έλθουν να ίδουν πως γιατρεύεται ό κόσμος; Άμμ, ή κόρη μου; άμμ, ό ιατρός; Τί έγειναν;

Σοφούλα. Έπ'ηγαν, άφέντη, καλή σας ώρα, να άποτελειώσουν του γάμου ταις χαραίς και ταις καλαίς ξεφάντωσας.

Θρούμπης. Τί είπες, λέει; του γάμου ταις χαραίς; Σοφούλα. Ναί, άφέντη μου, έτσι να χώμε καλή ψυχή και καλά ύστερινά. Θέλω τάχατες να σάς είπω πως σάς την εφτιάξαμε μία χαρά την ύπόθεσι. Ό γάμος ήτο άληθινός και ό γιατρός ψεύτικος.

Θρούμπης. Τί; τί; τί; πως διάβολον; (Κινείται να τρέξη κατόπι του Έρωτιάδου και της Χαρίκλειας, α.λ.λ' οι χορευται τον έμποδίζουν γυμνότες). Σταθείτε να τούς φθάσω... Στη γωνιά κούκλις! Κάμετέ μου τόπον. (Οι χορευται τον έμποδίζουν πάντοτε). "Α! να άπ' έδώ!... (τρέχει δεξι') ή, άπ' εκεί (τρέχει αριστερ'). Οι χορευται τον παρασύρουν δια της βίας εις τον χορόν)... Φτου! να παρ' ή όργή!

(Παράφρασις Ι. Φραγ.)

Τ Ε Λ Ο Σ

Ρ Α Γ Η Π

(Κρητικόν διήγημα)

(Συνέχεια)

Αμφοτέρων αι συγκινήσεις είχαν κορυφωθ'η. Κατά τό βραχύ διάστημα, καθ' ό ή Μαρία και ό Ραγήπ έπλανώντο υπό τό φώς τής σελήνης, εις τό άλσος του Πλατανιά. ή οικειότης των έχώρησεν εις μείζονα επίτασιν ή άν έτη όλόκληρα έγνωρίζοντο, και διατήρουν τάς ψυχράς και τυπικάς σχέσεις τής κοινωνίας. Μικρόν κατά μικρόν ήραιούτο ή αρχική και των δύο δειλία. Η έκδηλωθείσα έμπιστοσύνη διεσκεδάσε την φορτικήν εκείνην έφεκτικότητα, την ούσαν παρακολούθημα τής πρώτης των δύο φύλων γνωριμίας, ιδίως μεταξύ ύπαρξεων νεκρών. Έλευθερώτερος ήδη ό Ραγήπ. βαθύ και ειλικρινές έπιδεικνύων και αισθανόμενος σέβας προς την κόρην, παρδίδετο εις όλα τά φαιδρά έρώσης νεότητος όνειρα, άκρωμένος την άρμονικήν τής αγαπητής παρθένου φωνήν, και αισθανόμενος την τυχαίαν πρόσφασιν τής χειρός της, και την έκλυτικήν. την γόησσαν εκείνην ευτυχίαν, ήν σκορπίζει περίξ ήμών του αγαπωμένου προσώπου ή ύπαρξις και ή μετ' αυτού άκώλυτος και άσχολιστος διατριβή. Τής νυκτός ή ώρα ειχεν ήδη αρκετά προχωρήσει. Η στιγμή τής αποχωρήσεως επέστη, και την νυκτερινήν σιωπήν διακόπτοντες δια των φαιδρών φωνών των, επανέκαμπτον οι όμιλοι εις τον παρόχθιον οικίσκον. όποθεν έμελλον να επανακάμψωσιν εις τό Άλικιανόν. Άπωτέρω έμελλον, ακολουθούντες τά κατερχόμενα ζεύγη αλλά πάντοτε άνυπόπτως κεχωρισμένοι από των λοιπών, ήκολούθουν ή Μαρία και ό Ραγήπ. Ότε πλησίον της, άλλοτε σκοπίμως βραδύνων τό βήμα, όπως βλέπη και θαυμάζη τό υπερέφανεον βάδισμά της, και την πλήρη μελαγχολικήν χάριτος στασιν της. άλλοτε προπορευόμενος όπως διανοίγη την άτραπών από των μυρσινών και των ροδοδαφνών, αίτινες, παίζουσαι οίονει, συνεπλέκοντο περι τούς πόδας και την εσθία της, ό Ραγήπ άνεύρισκε πάντοτε τον καιρόν, μετ' τής θαυμαστικής εκείνης όξυδερκείας αγαπώντος άνδρός, να άπευθύνη έκφραστικούς προς την Μαρίαν λόγους, και να περιβάλλη τούς λόγους του εκείνους δια των παθητικωτέρων, αλλά και των σεμνοτέρων ύπαιγιμών. Βραδυ άλλ' άσφαλές τό δηλητήριο του έρωτος, εάν εινε τοιούτον, εισεχώρει εις την παρθενικήν τής Μαρίας καρδίαν. Τό ήσθάνετο έρπον όφισειδώς εις τάς άγνάς φλέβας της, και κατενόει ότι δια να άποσοθήση τον γλυκύν εκείνον κίνδυνον έπρεπε να εκκενώση μετ' του δηλητηρίου και τό αίμα των αρτηριών της. Τό βήμα της απέβη βραδύτερον και άπαντώσα εις τούς λόγους του Ραγήπ, έλάλει δια φωνής προδιδούσης ισχυράν ταραχήν. Τό ένόησεν ό Ραγήπ. Μετ' ήθος άνδρός έλευθερίως αλλά και κοσμίως άνατραφέντος, με την γνησίαν εκείνην άφέλειαν, την παρέχουσαν άπείριτον χροϊαν φυσικότητος εις τάς πράξεις ήμών, εστήριξεν άβιάστως τό σώμα της, υποβαστάζων αυτήν από του βραχίονος. Και τή έλάλει πάντοτε θερμώς, και εις τον μυχόν τής καρδίας τής κόρης έρριζοβόλει βαθύτερον του έρωτος τό ήδύπικρον δένδρον. «Θά σάς παρεκάλουν» τή έλεγε.. «να μη μοι άπαγορεύσητε να ένθυμούμαι: έσκει την νύκτα ταύτην, και τον βραχύν δρόμον. όν όμου διηνήσαμεν. Άλλά δεν τό πράττω, διότι φοβούμαι μήπως μοι άρνηθ'ητε την χάριν ταύτην, και αισθάνομαι ότι όσον άφορ'α τούτο, δεν θα ειχον την δύναμιν να σάς ύπακούσω! "Ω! πόσον σάς είμαι εύγνώμων! Δι' ήμών ενε-

τρύφησα εις υπερτάτην απόλαυσιν ήθικήν. Έπέστρεψα εις τούς άθώους παιδικούς χρόνους, κατενύγην εις την συγκινητικήν ανάμνησιν των και άνεπόλησα σκηνάς, όν τό θελκτικόν μυστήριο, άνεξερευνητον πάντοτε δι' έμέ, άγρυπνεί ουχ ήττον άκοιμητον εις τό βάθος τής καρδίας μου. Δι' ήμών, και οίονει υπό την όδηγίαν σας, άφ'ηκα τον κόσμον: έπλανήθην εις σφαίρας άλλας ευτυχιστέρας, μεταρσιούμενος έγγύς σας, και τό πρώτον την νύκτα ταύτην δεν έθλίβην παλινουστήσας εις τον κόσμον τούτον τον πλήρη πικρίας και όδύνης, άφοϋ, επανερχόμενος, έμελλον να σάς ιδω πλησίον μου. Τοσοϋτον βαθύ, τοσοϋτον κραταιόν άκμάζει τό θέλγητρον των ιδεών, τής παρουσίας, και τής φωνής σας, ώστε κατερχόμενος τις από του ύψους, όπου στιγμιαιώς έπλανήθη, να μη πάσχη άφοϋ έπεσε παρα τούς ποδας σας, και πρώτον γήινον άντικείμενον έθεώρησεν ήμας, και πρώτην μουσικήν ήκουσε την φωνήν σας, και άκτινα πρώτην φωτεινήν ειδεν άνατέλλουσαν εις του βλέμματός σας την ρέμβην, και μεσουρανίζουσαν είτα εις του χείλους σας τό γλυκύ και συμπαθέστατον μειδίημα. Νομίζει τις, ότι: δεν κατέπεσεν, ουτε βαδίζει πράγματι εις την γην και αισθανόμενος έαυτον έγγύς σας παραδίδεται εις θέλγουσαν φρεναπάτην και νομίζει ότι: φέρεται εισέτι εις τούς ώραιούς εκείνους κόσμους, τούς πλέοντας έντός κυμάτων φωτεινών και νεφελών χρυσών. τούς κόσμους εκείνους, ους ποθεί ή άπληστος ψυχή μου, και όπου ό ποιος και ή συμφορ'α δεν εινε ό άφραλής κληρος των ευτυχών εκείνων οίτινες, κεχωρισμένοι από των άγρίων παθών, και πάσης άγυστοι μνησικακίας και φανατισμού, ζώσιν ευδαίμονες και γαλήνιοι εκεί...»

Έφθασαν εις τον οικίσκον άπαντες. Οι ίπποι άνέμενον έτοιμοι και μετ' μικρόν ή έφιππος συνοδία άνήρχετο προς τό Άλικιανόν. Ο ποδοβολητός άρπύνησε τό χωρίον. Αι χριστιαναι μητέρες έθλιψαν περιφρόβοι εις τον κόλπον αυτών τά βρέφη, και οι άνδρες έσπευσαν προς τά υπέρ την κλίνην άνηρητημένα όπλα. Οι Τουρκοι: εξέτεινον περιέργως την κεφαλήν εξώθεν του άνασυρθέντος δικτυωτου, αλλά του Ραγήπ ή έμράνισις τούς καθήσυχασε. Μετ' βραχύ έκοιμάτο έκκυστος εις τά ίδια "Ισως ή λέξις δεν εινε έντελώς άκριβής. Ο Ραγήπ δεν έκοιμάτο βεβαίως, άλλ' ουτε ή Μαρία. Αμφοτέροι ήρσκειοντό άνατρέχοντες εις τό παρελθον. Και ή νύξ εκείνη, και ή δια των δασών και παρα τάς όχθας του Πλατανιά ευτυχής έκδρομή των ήτο πλέον παρελθόν δι' αυτούς, αλλά παρελθόν πλήρες ευδαιμονίας δυνάμενον να όδηγήση εις μέλλον... Έφριξαν άμφοτέροι εις την ανάμνησιν! Μέλлон δι' αυτούς δεν υπήρχεν, ή ήτο πικρόν. Πάσαι όμοϋ αι λεπτομέρειαι τής γνωριμίας των ήρευνήθησαν μετ' τής λεπτολόγου εκείνης έπιμελείας, εις ήν άρέσκειται να ένδιατριβή ή αγαπώσα καρδία, όταν πρόκειται να άναμνησθ'η ποϋ πρώτον ειδε την προσφιλή ύπαρξιν, τί ειπον, υπό ποίους γλυκεϊς σπαραγμούς εκάμωθησαν και έστέναξαν. "Αϋπνος διήλθε τό ύπόλοιπον τής νυκτός ό Ραγήπ, άλλ' άγρυπνος επίσης προσειδε την άνατείλασαν "Ηω και ή Μαρία. Δύναται τις να ευτυχ'η όταν άλγ'α και άλγών δύναται ευδαίμων να ρεμβάζη; Φαίνεται ότι ναί, καθόσον, καιτοι όδυνηρώς πονούντες άμφοτέροι, δεν έλέγοντο ουτε έθεωρούντο δυστυχείς. Του έρωτος ή άπαλή χείρ, ένθ' βαθύτερον ήνοιγε και άνέξεί τά τραύματά των, παραδόξως αυτή τά επράυνεάλιν, και ένθ' πονούντες ήθελον να καταρασθ'ωσι την κακοποιόν χείρα, αισθανόμενοι μετ' μικρόν πραύνομένους τούς πόνους

των, και' εαυτούς κοιμιζόμενους εις ύπνον και' όνειρα εϋ-
δαιμονίας, αντί να την καταρασθώσι την ηϋλόγον. Είς
τό όνομα της Μαρίας ώρκιζετο ήδη και' έμέθε παρα-
ληρων έξ έρωτος ο Ραγήπ. Τόν Ραγήπ είχεν έν τη καρ-
διά αυτής ή Μαρία, και' μόνον έν την άπέσπα τις από
του στήθους της ήδύνατο να τόν άποσπάση από της
μνήμης της. Ο πικρός έν τούτοις στοχασμός επήρχετο
αίφνης συνταράσσειν άμοτέρους και' ανατρέπων αύτων
τό ήδονικόν όνειρον. «Είνε χριστιανή», έλεγε στενάζων
ο Ραγήπ. «Είνε Τούρκος» περιαλγώς έψιθύριζεν ή Μα-
ρία. Και' προσπίπτουσα πρό της εικόνας της Παναγίας
επανελαμβανεν ό,τι τσακίς ήδη κοιμωμένη ώνειρεύετο
και' άγρυπνούσα έλεγεν άτενίζουσα τό πρόσωπον της Θεο-
μήτορος. «Τό θαύμα, τό θαύμα σου». Και' ήσθάνετο
βαθειάν και' πραγματικήν ανακούφισιν, και' έλπις μυστι-
κή και' άνεξήγητος παρεμβύθει την πάσχουσαν κόρην.

Ίκαναί παρήλθον έκτοτε έβδομάδες. Έάν, διά τόν
άλλον κόσμον, διήρχοντο έν τη όμοιομόρφω αύτων μο-
νοτονία, δέν συνέβαινεν ούτω διά την Μαρίαν και' τόν
Ραγήπ. Η άνάμνησις της έσπέρας του Πλατανιά έδέ-
σποζε των πνευμάτων αύτων, και' τό έρωτικόν πυρ, όπερ
υπέβουκε λάθρα εις τας καρδιάς των, έφλέχθη βιαιότε-
ρον και' άχαλίνωτον ήδη ενέμετο τας ψυχάς των. Νύκτα
τινά άσυνήθης κίνησις παρετηρήθη εις τό Άλικιανόν.
Ίππεις διήλαυον την πεδιάδα· άλλοι κατέφθανον έκ
Χανίων και' έτεροι άνεχώρουν. Ταχείς πεζοδρόμοι εξ-
άπεστέλλοντο επειγόντως εις τας δυτικές επαρχίας της
νήσου, καθ' ή δέ άφηγείτο ή φήμη, μεγάλη άνησυχία
και' ταραχή εκράτει εις τούς όθωμανικούς κύκλους των
Χανίων. Έλάλουν περί ενόπλων σωματων χριστιανικών,
άτινα, υπό σημαίαν κυανόλευκον σταυροφόρον, έφάνη-
σαν άπειλητικά εις τας πέριξ των πόλεων και' επί των
κορυφών των όρέων. Άκούραστος ή φήμη περιήγεν άνα
την νήσον ειδήσεις σοβαράς. Οί Τούρκοι ώπλιζόντο, άλλ'
ώπλιζόντο επίσης και' οί Χριστιανοί. Κοχλάζοντα εξ-
ερρηγνύοντο εκατέρωθεν τὰ θρησκευτικά και' φυλετικά
μίση, και' αί υπό των Όθωμανών σφαγαί των γυναικο-
παίδων είχον εξάψει επί μάλλον τούς Χριστιανούς και
κορυφώσαι την άδιαλείπτως ζέουσαν μήνιν, διά του άλ-
λους της όρρανίας, και' της μανίας της εκδικήσεως. Σε-
βάσμοιοι κληρικοί έπεσον καθυμαγμένοι υπό την μάχαι-
ραν των Τούρκων. Προϋχόντες Χριστιανοί άπηγχονίσθη-
σαν εις τας πόλεις, άφου προηγουμένως υπέστισαν φρικτά
βασανιστήρια εις τας φυλακάς. Φανατικός όχλος τουρ-
κικός εξηγήρθη έν ταις πόλεσι, φονεύων Χριστιανούς,
και' λεηλατών τας περιουσίας των. Αί γυναίκες, όσαι δέν
έπιπτον έσφαγμένα, ύφίσταντο τας δεινοτάτας και' αι-
σχίστας τών ύβρεων. Ήτο τότε Ιούνιος του 1821.
Έλάλουν περί μεγάλης συνωμοσίας σκοπούσης την άπε-
λευθέρωσιν της Ελλάδος από του τουρκικού ζυγού. Η
Πελοπόννησος, έλεγον, εξηγήρθη. Έπί κερκλής του λαού
ο Κληρος άνακηρύσσει πανταχού την άνάστασιν της
Πατρίδος, και, ως έλεγον, μεγάλη τελετή πατριωτική
έλαβε χώραν την 25ην Μορτίου εις Μοήν τινα παρά
τά Κελάβρυτα, όπου και' άνεπιφυλάκτως άνεπετάσθη
υπό του Αρχιεπισκόπου ή σημαία της Έπαναστά-
σεως Πελοποννήσου και' Στερεάς έφλέγοντο υπό του πυ-
ρός. Από τὰ δάση και' τας άτραπούς των βουνών άνε-
πηδων ένοπλα στίφη ένθουσιώντα, υπό την όδηγίαν
άτρομήτων αρχηγών όρμώντα εις την πάλην, και' νι-
κώντα υπό την κραυγήν της Έλευθερίας και' την εύλο-
γίαν του Σταυρού. Οί άρματωλοι κατήλθον από των

όρέων των. Οί απόλεμοι άγρόται, άποθέντες τό πτύον,
ήρπασαν τα πυροβόλα, αί γυναίκες, πλήρεις ένθουσια-
σμού, ήκολούθουν εις τας μάχας τούς συζύγους των, τὰ
βρέφη φέρουσαι επί του στήθους, και' άθροοί οί μοναχοί
άφέντες την προσευχήν αύτων και' την εργασίαν εξήλθον
από των Μονών των εύλογοϋντες και' ένθαρρύνοντες τούς
μαχητάς, και' θνήσκοντες, πρώτοι αύτοί, αληθείς στρα-
τιώται της Πατρίδος και' της Θρησκείας. Οί Τούρκοι,
περίφοβοι ήδη, είχαν κλεισθή εις τας πόλεις. Από του
Αΐμου άχρι του Μαλέα δεινώς έσαλεύετο ή γη υπό τό
κήρυγμα του πολέμου. Τὰ έλληνικά πλοία, κυανόλευκον
σημαίαν άνανετάσαντα, άνήχθησαν εις τὰ πελάγη, τη-
λεβόλα φέροντα αντί φορτίων, και' από της πύρμνης
έλκοντα τόν δαίμονα του όλέθρου και' της έξοντώσεως
υπό τό σχήμα πλοίων πυρπολικών. Οί πλοίαρχοι έγει-
ναν ναύαρχοι, και' οί ναυτοπαίδες πλοίαρχοι. Έπί την
γήν και' επί τό πέλαγος άγρία επέπνεεν ή μανία της εκ-
δικήσεως, του πολέμου και' της σφαγής. Οί Έλληνες
είχον εξεγερθή κατά των Τούρκων, και' ή Ελλάς, τα-
νύουσα την σφενδόνην αύτης, έφαινετο τότε ο ένθους
Δαυίδ, ο πλήρης ποιήσεως και' άγίου ένθουσιασμού έρ-
χόμενος να πατάξη και' συντρίψη τόν Γολιάθ...

Παραπλήσια περιήγεν άνα την νήσον ή φήμη. Έ-
λάλουν και' περί συνεννόσεως μυστικής μεταξύ των
προϋχόντων Έλλήνων Κρητών και' των προϋχόντων της
Πελοποννήσου και' της Στερεάς Ήδη της Έπαναστάσεως
τό κήρυγμα διαπόντιον κατέφθασεν εις την Κρήτην και
μυριότομον έβρόντησεν από του ύψους της Ίδης και' των
Λευκών όρέων. Μανιώδεις οί Τούρκοι ήρξαντο σφάζον-
τες τὰ βρέφη και' τας γυναίκας. Άλλ' εκάστη βάνις αϊ-
ματος, πίπτουσα εις την γήν, έγέννα και' ένα πολεμι-
στήν, όστις άκάθεκτος έτρεχε να πυκνώνη τας πολεμι-
κάς φάλαγγας των εξεγερθέντων Κρητών. Ο μέγας
σεισμός της Έπαναστάσεως εκλόνιζε την νήσον και' από
της Πελοποννήσου εξέπεμπον οί πολεμιστάι τόν άδελ-
φικόν χαιρετισμόν εις τούς νικητάς των Λευκών Όρέων,
και' οί ύστατοι ρόγχοι των σφαγέντων γυναικοπαίδων
του Μωρέως και' της Στερεάς, εκπνέοντες εις την φλο-
γιζομένην από της πολεμικής πυρίτιδος άτμοσφαίραν,
ήνούοντο, έν κοινῳ άδελφικῳ δεσμῳ του μαρτυρίου και'
της Θρησκείας, μετά των φωνών των γυναικών και' των
παιδιών των Χριστιανών, ών τό αίμα έρρεεν ήδη εις τας
όδους των Χανίων, της Ρεθύμνης, του Ήρακλείου και'
των άλλων Κρητικών πόλεων και' χωρίων. (Άκολουθεί).

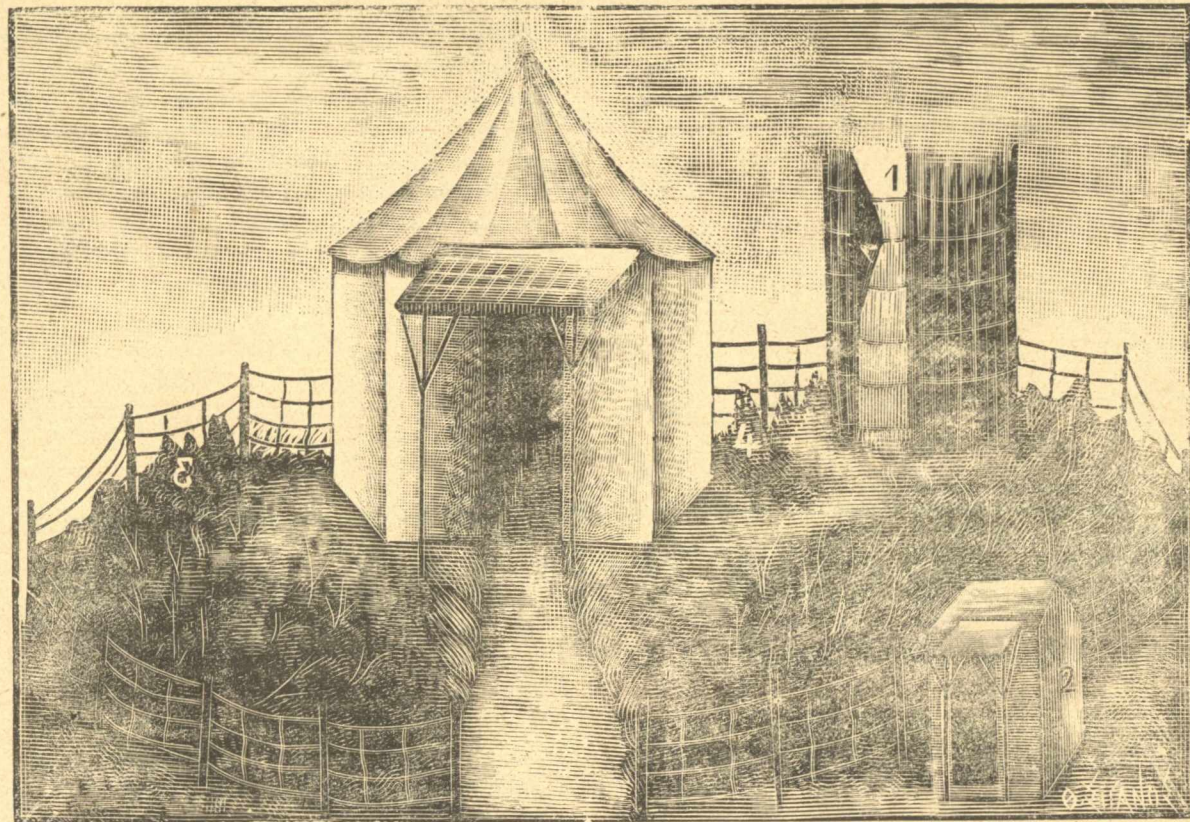
ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

Φτωχό λουλουδι του βουνοϋ άπ' την πολλήν δροσιά σου
επέσανε τὰ φύλλα σου, έχάθ' ή μυρωδιά σου,
κι' εμεινες ερημο κλωνί σ' ερημωμένο βράχο
σάν την άγάπη μου και' σύ πεντάρφανο, μονάχο!

Φτωχή μ' άγάπη άνθισες μες της καρδιάς τὰ βάθν'
μά πύρες τόσα δάκρυα, τόσους καύμους και' πάθν'
πού έγυρες, ξεψύλλισες, κυ απόμεινες μονάχη,
καθώς τάγριο λουλουδο πούνε ψηλά 'ς τή ράχη!

Άπ' της πολλαίς σου όμορφιαίς, τα κάλλη σου τὰ χίλια,
εμένα δυο μ' άρέσουνε, δυο έχω άγαπήσει,
τὰ ζαχαρένια κι' όμορφα και' δροσερά σου χείλια,
και' τό κορμί τό λιγιστό πού μοιάζει κυπαρίσσι.
"Άς μπόραγε τάχειλι σου και' μένα να δροσίση,
και' ύστερ' άς κοιμώμουνα κοντά 'ς τό κυπαρίσσι.

Ν. Κυριακόπουλος

Σταθμός Υγειονομικός της Αγγλικής Εταιρίας της διώρυγος του Σουέζ, παρά τη Καντάρα
της Ασίας, ένθα ύπηρετεί ως υγειονομικός αξιωματικός ο Ίω Νταφώτης,

1. Καλύβα εκ καλαμών μαγειρείον — 2. Καλύβα εκ ψάθας διά τούς βαρδιάνους. — 3 και 4. Αύλακες 3 μέτρων
έντός αύτων φυτευμένα καλάμια και' διάφορα άνθη.

ΑΠΟ ΜΙΑΝ έρημικήν άκραν της Ασίας καλου-
μένην Καντάραν, οκτάωρον σιδηροδρομικώς απέ-
χουσαν του Σουέζ και' από τό τσαντιήρι (ϊδε
άνωτέρω εικόνα) όπου είναι έσκηνωμένος μετά της όλι-
γαριθμου ακολουθίας του ως αξιωματικός της υγειονο-
μικής ύπηρεσίας της Αγγλικής Εταιρίας τη: διώρυγος
του Σουέζ, ο ήμέτερος πολυς Ιωάννης Νταφώτης, ο πα-
ληκαράς ο Νταφώτης, ή χρυσή καρδιά και' τό φιλότιμο
παιδί ο Νταφώτης, στέλνει εις όλους μας χαιρετίσματα
μέ μίαν ένθουσιωδεστάτην έπιστολήν και' με τό πασχάλινο
φιλί, αλλά και' με τό παράπονο εις τὰ χείλην διά την
έκουσίαν έξορίαν του, τό λεβεντόπαιδο αυτό, του όποίου
όλοι ένθυμούμεθα την έθελουσίαν, την φιλοτιμίαν και' τόν
ήρωϊσμόν.

Και' ποίος δέν ένθυμείται τόν Νταφώτην και' τὰ έν
Κρήτην κατά τόν τελευταίον πόλεμον άνδραγαθήματά
του, όπου, διοικών σώμα 800 έπιλέκτων, συντηρουμέ-
νων ιδίαις αύτου δαπάναις, απέκρουσε δεκαπλασίους τόν
αριθμόν έχθρους εις τας Αρχάνας, ότε ήτο διοικητής
της εκεί φρουράς, ήτις τῷ είχεν άνατεθή τη έπινεύσει
όλων των προκρίτων και' καπετανών, και' τας όποιās
Αρχάνας είχεν όχυρώσει με όχυρώματα και' όδοφράγ-
ματα πολλου λόγου αξία, ως έμπειρότατος στρατηγός;

Μήπως εις αυτόν δέν όφείλεται κυρίως ή άποτελε-
σματική προστασία 5 χιλιάδων γυναικοπαίδων;

Τις δέ έλησμόνησε την πατριωτικήν συμπεριφοράν
του έν Αιγύπτω, ότε άπειποιήθη υπερηρώως να δεχθῆ
μεγάλα ποσά χρημάτων, προσφερθέντα προς αυτόν παρά
των εκεί όμογενών, είπών ότι μόνον όπλων και' φυσιγ-
γίων είχεν ανάγκην;

Τις δέν ένθυμείται, τέλος, τόν ρόλον τόν όποϊον

επαίξε και' την άνδρείαν την όποιαν έδειξε, πολεμῶν έν
τη ξένη λεγεώνι υπέρ της Γαλλίας κατά των άγρίων της
Μαδαγασκάρ, τιμήσας τὰ έλληνικά όπλα;

Έν τούτοις ο πολύτιμος αυτός παληκαράς, του ό-
ποίου τό ψυχικόν σθένος άμιλλάται με την στρατηγικήν
ϊκανότητα και' την εύθυκρίσιαν, ο όποϊός τὰ μέγιστα συν-
ετέλεσεν εις την άπελευθέρωσιν της πολυπαθοϋς Πατρίδος
του, εύρίσκεται πολυ μακράν αύτης εις μίαν έρημικήν
άκραν της Ασίας, ύπηρετών έν ξένη ύπηρεσία, διά να
ζῆ άπογορευμένος και' καταρώμενος την ώραν πού έ-
γεννήθη.

"Αραγε, άν αί προς την πατρίδα του έκδουλεύσεις
δέν παρέχουν τό δικαίωμα, τουλάχιστον τὰ σπάνια αύτου
προτερήματα και' αί γνώσεις δέν θά έχρησίμευον διά την
μόλις αναγεννηθείσαν εκ της τέφρας πατρίδα του, ήτις
τώρα, έλευθέρα και' αυτοκυβερνουμένη, έχει ανάγκην άν-
θρώπων με νοϋν και' με καρδιά, αλλά πρό πάντων με
στρατηγικήν ειδικότητα και' με άφιλοκέρδειαν χαρα-
κτήρος;

Την ταχείαν και' άποτελεσματικήν άπάντησιν άνα-
μένομεν από αύτην την Κυβέρνησιν της Κρητικής Πο-
λιτείας, άπ' αυτόν τόν λαοφιλή ήγεμόνιδην, τόν Αρ-
μοστήν αύτης, όστις μέχρι τουδε άπέδειξε ότι γνωρίζει
καλώς να εκλέγη τὰ πρόσωπα διά τούς διαφόρους κλά-
δους της νεοπαγοϋς Πολιτείας, ως και' να άνταμείβη
πρεπόντως τας άλησμονήτους ύπηρεσίας των διαφο-
ροτρόπως άγωνισαμένων υπέρ της έλευθερίας αύτης.
Αναμένομεν, λέγομεν, να ακούσωμεν ότι ο Νταφώτης
άνεκλήθη εκ της έκουσίας έξορίας του, όπως αναλάβη
την άρμοζουσαν αύτῷ θέσιν εις τὰ πράγματα της προσ-
φιλοϋς αύτῷ πατρίδος.

Δημοσιεύοντες δὲ εὐθύς ἀμέσως ἐν ποίημα τοῦ ἥρωος Νταφώτη, ὡς καὶ ἀποσπάσματα τῆς πατριωτικῆς καὶ φλογεράς ἐπιστολῆς αὐτοῦ, νομίζουεν ὅτι παρέχομεν εὐάρεστον ἀνάγνωσμα εἰς τοὺς πολυπληθεῖς ἡμῶν ἀναγνώστας.

LUX

Ἡ Παρθαλιά μου τοῦ 1902

Τῆς Ξενητιάς καὶ ἐρημιᾶς τὸ "Ἄχ! καὶ μὲν ἡ μάνα!
'Ἐρίγηκε τὸ σουβλιτὸ τῆς Πασχαλιάς ἀπὸ μου'
Κι' ὁ ἀντίλαλος τοῦ στεναγμοῦ, ποῦ θγαίνει ἀπ' τὴ ψυχή
Τῆς "Ἄγιας Ἀναστάσεως ἢ βρογτερῆ καμπάνα. [μου

"Ἐτσι μοῦ ἦτανε γραφτὸ, νὰ μὴ βρεθῆ σιμά μου
Μιά τέτοια μέρα λαμπερή, ποῦ ὁ Χριστὸς ἀνέστη,
Κάνενας φίλος χριστιανός, μὲ τὸ «Χριστὸς Ἀνέστη»,
Καὶ μὲ τὸ ἄγάπησ' τὸ φιλι' νὰ γιάνη τὴν καρδιά μου.

Νὰ ρίξη δρόσο σπλαχνικὴ ἔς τὰ μαῦρα σωθικά μου,
Ποῦ ἡ ἐρημιὰ κι' ἡ σκοτεινὰ τὰ ἔρει' ματωμένα,
Νὰ σβύση τὸ ἠφαιστειο, ποῦ ἀναψε, ὀμίερα!
Μέσα ἔς τὰ βάθη τῆς ψυχῆς ἀπο τὰ βάσανά μου.

'Ἀπὸ τῆς φλόγης, τοὺς καπνοὺς, ποῦ ρίγνει πέρα-πέρα,
Κι' ἀπ' τῆς βρογτέρης ποῦ ξαπολά' ἔς τοῦ οὐρανοῦ τοὺς θόλους
Τὸ μαῦρο αὐτὸ ἠφαιστειο δέξου, Χριστέ μου, ὄλου
Τοὺς δόλιους μου χαιρετισμοὺς ἔς τὴν "Ἄγια σου ἡμέρα.

I. Νταφώτης

Για στάσου, μὴ φύγῃς, καφερώτατ' τῆς ἐρημιᾶς μου
λίθα!! Γιατί θαρρῶ ἀγροίκισα νὰ κελαιδῆ ἐτούτηνε
τὴν ὦρα, ἕνα γαλανὸ πουλί, ποῦ διαβῆκε σιμά μου,
πὼς θε νὰ ζήσω νάξιωθῶ νὰ πολεμήσω ἀκόμη παλι μιά
φορὰ γιὰ τὴ γλυκεία Πατρίδα! Τὴν Πατρίδα ποῦ πλά-
σαν μὲ τῆς ἁγίας σάρκες των καὶ ζύμωσαν μὲ τ' ἀτί-
μητὸ τους αἷμα τῆς πίστεως σου, Χριστέ, οἱ ἅγιοι Μάρ-
τυρές μας. Ἐκεῖνοι ποῦ μὲ τὸ σουβλι' ποῦ σουβλιστήκανε
τὸ αἷματοσαρκωχήμενο ἔχαραξεν βαθειὰ-βαθειὰ ἔς τὸν
"Ἄθω τῆς ἀδειλιαστῆς καρδιᾶς των **Ἑλλάδα μιά,
Μεγάλη κι' Ἐλευθέρα!** Ἐκεῖνοι οἱ ἀθάνατοι Ἡ-
ρωες τῶν ἀντρεωμένων, ἄχ! τῶν περασμένων χρόνων,
ποῦ εἶχανε γιὰ ἀτίμητο στολίδι τους, τὸ ἅγιο Εὐ-γγελιο
εἰς τὸ στηθόκαρδὸ τους καὶ τὸν Σωτῆρά μας σταυρον ὡς
μόνον ὀδηγὸν τους...

Τοῦ Γολγοθᾶ, Χριστέ, τὰ ἐνδοξα καὶ ἁγιά σου πάθη
τίνος καρδιά χριστιανικὴ δὲν πολυδυναμῶσαν καὶ ποια
ψυχὴ τῆς πίστεως Σου εἰς τὸν γκερμένο τῶν θλίψεων ἀφῆ-
καν πετρωμένη;...

"Ἡμῶντον! ἂν παράπονο τῆς μητρικῆς τῆς Μοίρας
μου ἀρχίνησα νὰ γράφω ὡς ἄνθρωπος ἰδειλίασα κι' ἡ-
μαρτησά' συγχώρα με, Χριστέ μου.

Καὶ τὴν Ἄγια Σου Ἀνάσταση, ἔστω καὶ κατῆμο-
νος ἐδῶ, ἔς τὸ μακρυνὸ ἐρημητήριό μου, μὲ μιά χαρὰ
ψηλὴ, ὡσαν τοῦ Γοῦκα τὴν κροσφῆ, ὡσαν τοῦ Ψηλορί-
τη, θένα γιορτάσω κράζοντας μ' ὄλα τὰ σωθικά μου,
ἔς τὸν οὐρανὸ, ἔς τὴν ἐρημο, ἔς τὴν πλάση ὅλη **Χριστὸς
Ἀνέστη!**

Καὶ ὁ ἀντίλαλος θὰ γροικηθῆ εἰς τοῦ Προφήτη Ἡλίου
τὴν κορυφῆ, ἔς τῆς Βαθίος, Πισκοπῆς καὶ τῶν Ἀρχα-

νῶν ταῖς ματωμέναις ράχες. Κι' οἱ λαγκαδιές τοῦ Ἄβδου
θάντιλαλήσουνε κι' αὐταῖς ξυπνώντας τ' ἀηδονάκια, ἔς
τὰ δροσερά τ' Ἀπρίλη τὰ κλαρακία, ἔς τῆς χαραυγῆς
τῆς γλάντευμα τοῦ ἡλίου, θὰ κελαιδῆσουνε μαζὺ μὲ τῆς
Ἀναστάσεως καὶ τῆς Ἐλευθερίας τῆς Κρήτης τὸ γλυκε-
ρότατο τραγοῦδι.

Γιὰ στάσου, λίθα, μὴ φύγῃς, καθόλου μὴ κινεῖσαι!
Γιατί καὶ τὴ γλυκεία θαρρῶ πὼς ἀγροικῶ λαλιά τους!...
Ναί, Χριστέ μου, ὦ, Σὲ εὐχαριστῶ, Θεέ μου. Δὲν εἶναι
ὄνειρον

Ἐγράφη τῆ Ἄγιζ ἡμέρῃ τοῦ Πάσχα 1902 ἐν τῇ
ἐρήμῳ παρὰ τὴν Κανταράν τῆς Ἀσίας.

I. Νταφώτης

ΑΠΟ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

Ο ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΗΣ

ΚΑΜΜΙΑ ἄλλη φορὰ δὲν εἶχα τόσο πολὺ μα-
γευθῆ ἀπὸ τὸ μυρμιχολο περιβόλι τῆς θείας μου,
ὅσον τὸ ανοιχτάκιον ἐκεῖνο δειλινό

Ἐπερπατούσαμεν μαζὺ ἐπάνω στα γλινιστρομένα
μονοπάτια — τὰ γαρνιρισμένα ἀπὸ τῆς ἀκάνθης γλόης τὸ
χνοῦδι καὶ μὲ καθε λογῆς μικρολούλουδα, μέσα στα κα-
λαμόφρακτα καὶ ἀνθοσπαρμένα στρατανακία, κάτω ἀπὸ
τὰ ὠραία τὰ καταπράσινα φυλλώματα καὶ στῆς πυκνῆς
δενδροστοιχίης τῶν πεύκων καὶ τῶν πλάτανων.

Ἐκάθησα σ' ἕνα λιθρένιο καναπέδακι κι' ἀγνάν-
τευα μὲ μάτια ὀλάνυκτα τὸ περισσοστολισμένο ἐκεῖνο
περιβόλι ἀπορροφούσα ἀπληστα τὰ μύρα τῶν ἀνθισμέ-
νων λεμονιῶν καὶ ξάνοιγα νὰ ζετιλιγεται μπριστά μου
ἕνα κύμα μενεξεδένιο, ἄλλο περὶ πέρα ἀπὸ ἄσπρους καὶ
γαλαζίους κρίνους κι' ἄλλο μακρύτερα ἀκόμα ἀπὸ γερὰ-
νια καὶ κίτρινης μαργαρίτες...

"Ἡμῶν καταμαγεμένος ἀπὸ τὸ πανόραμα ἐκεῖνο
τ' ἀπέραντο, ἀπὸ ὅλην τὴν δροσερὰν βλάστησιν, καὶ μέσα
ἡ ψυχὴ μου ἐλιγοθυμοῦσε ἀπὸ τὴν αἰθέριον μυροειδίαν,
ἐπαθαίνετο, ἀνελύετο διὰ τῆς ἐκστάσεως. Ἄρμονία ἡ-
ρεμῆ σὰ χᾶδι κι' ἐρωτικὴ ἐξεχύνετο γύρω στὴ μολυβέ-
βένια ἀτμόσφαιρα τοῦ δειλινοῦ τὴν πλημμυρισμένη ἀπὸ
μελωδίας... ἄφινε τὸ ὑστερὸν τῶν πουλιῶν τραγοῦδι-
σμα, ἐν ᾧ πέρα ὁ ἥλιος ἀργὰ — ἀργὰ ἀρχίζε νὰ κατε-
βαίνη πρὸς τὴν δύσιν του κι' ἔβαφε μὲ μιά χρυσόροδη
πορφύρα τὴς ἀπέναντι λοροσειρές.

Καὶ σ' ὅλην ἐκεῖνην τὴν πλούσια πλημμύρα τῶν
εὐωδιῶν καὶ τῶν χρωμάτων, στ' ἀληθινὸ αὐτὸ κομματι
τοῦ παραδείσου, ἕνα πρᾶγμα ἐτυραννοῦσεν ἀπὸ καίρῳ
τὸν νοῦν μου καὶ πρὸ πάντων τὸ δειλινὸ ἐκεῖνο.

Κάθε φορὰ ποῦ ἔλαμπαινα στὸ ἐκτεταμένο αὐτὸ πε-
ριβόλι τὰ μάτια μου ἄθελα ἐπεφταν σὲ μὴ μὴ μὴ καὶ
μικραμένη τριανταφυλλιά, ποῦ ἦταν φυτεμένη κάτου σὲ
κάποια ἄκρη. Ἦμα τὴν ἀντίκρουζα ἀπὸ μακρὰ ἐννοιω-
θα ὡσαν κάποιος δυνατὸς μαγνήτης νὰ τραβοῦσε τὴν ψυ-
χὴν μου, κατὶ ποῦ μ' ἔσυρε καὶ παρέσυρε κοντὰ τῆς καὶ
μ' ἔκανε νὰ σταματῶ τὸ βῆμα μου ἀγναντῆς τῆς κι'
ὥρες ὀλόκληρες νὰ κάθημαι νὰ τὴν κυττάζω.

Καὶ ἦσαν ἡ τριανταφυλλιά ἐκεῖνη ἡ μεγάλη καὶ
μαραμένη κατὶ ξένο καὶ ἄχρηστο μέσα στὸ πανεῦσομο

περιβόλι, μὴ ἀντίθεσις — ἀληθινὴ παρατονία πρὸς ὅλην
ἐκεῖνην τὴν ζωντανὴν εἰκόνα τῆς φύσεως καὶ τὴς ὡμορ-
φίης τῶν διαφωνούντων χρωμάτων. Καχεκτικὴ καὶ λυ-
γισμένη χωρὶς χυμὸν καὶ ζώην, μὲ τὰ τριαντάφυλλά τῆς
τὰ ὁποῖα ἐνῶ φαίνοντουσαν νὰ ἦσαν λευκά, ἡ ἀρρώστεια
τῆς κατ' ἐντήσεως χλωμά, ξέθωρα, κι' ἀπὸ τὴ μεγάλη
τους ἀδυναμία ἐφυλλορροοῦσαν συχνὰ στὸ ἐλαφροτερο
τῆς αὔρας ἄγγιγμα...

"Ἐξάφνα ἕνα σιγαλὸ αἰσθάνθηκα στὴν πλάτην μου
κτύπημα. Γυρίζω καὶ βλέπω τὴν θεῖαν μου, ἡ ὁποῖα μὲ
εἶχε χάσει καὶ γύριζε νὰ μὲ βρῆ.

— "Ἐ! τί χαζεύεις ἐδῶ πέρα, μοῦ λέγει, καὶ δὲν
πηγαίνεις νὰ σιργιανίσης ὄλο τὸ περιβόλι; "ὦ! Νάξε-
ρες αὐτὴ ἡ τριανταφυλλιά ποῦ βλέπεις τί παρελθὸν κλεῖ
μέσα τῆς, ποῖο δράμα λυπηρὸ ἐπαίχτηκε ἄλλοτε ἐδῶ
χάμου!...

"Ἐχει καὶ αὐτὴ ὅπως οἱ ἄνθρωποι τὴν ἱστορία τῆς
— ἀπὸ τίς ἱστορίες ἐκεῖνες τίς πονόψυχες, τίς ἀλησμό-
νητες, ἀπὸ τίς ὁποῖες εἶνε γεμάτος ἀλλοίμονο! ὁ κόσμος.

Τ' ἀπροσδόκητα ἐκεῖνα τῆς θείας μου λόγια μ' ἀ-
ξάφνασιαν, κι' ἕνα αἰσθημα βαθὺ πόνου μ' ἐκυρίευσε
πρὸς τὴν τριανταφυλλίαν ἐκεῖνην.

"Ἐκαστος φαντάζεται βέβαια μὲ πόσιν περιέργειαν
καὶ θερμότητα ἐσπευσα νὰ πικρακλέσω τὴν θεῖαν μου
νὰ μοῦ διηγηθῆ τὴν παράξενην ἐκεῖνην ἱστορία.

"Ἡ θεῖα μου ἐκούνησε τότε θλιβερὰ τὸ κάτασπρο κε-
φάλι τῆς, ἐκάθησεν ὕστερα σ' ἕνα λιθᾶρι, καὶ μὲ φωνὴν
ὡσαν μοιρολόγι παραπονιάρικην, ἀρχίνησε νὰ μοῦ διη-
γῆται:

«— Τὸ περιβόλι αὐτὸ, πρὸ τοῦ νὰ τ' ἀγοράσω,
τῶχε ἕνας γιατροὺς μὲ τὴ γυναῖκα του καὶ μὲ τρία παιδιὰ.

Τὸ μεγαλύτερό του — τὸ περὶ ἔμορρο καὶ προκομμένο
τοῦ παιδι — ἐσπούδαζε ζωγράφος. Θὰ γίνονταν ἐλεγαν
οἱ δασκάλοι ἕνας ἀπὸ τοὺς φημισμένους καλλιτέχνους καὶ
θὰ δόξαζε κάποτε τὴν πατρίδα μὲ τ' ὄνομά του.

"Ἄλλ' ἄξάφνα μιά μέρα — ὦ! τὴν καταραμένη μέρα!
— ἐπρόβαλε ἀνέλπιστα μπροστά του, μέσα στῆς ζωῆς
του τὸ ἥσυχο κι' ἀτάραχο διάβα, κάποια εὐμορφη κο-
πέλλα, ἀληθινὴ νεράιδα, ποῦ ἄμα τὴν εἶδεν ὁ καλλιτέ-
χνης ἀμέσως τὴν ἐλαχτάρεψε καὶ τὴν ἀγάπησε μ' ὅλη
τὴ φλόγα καὶ τὸν ἐνθουσιασμὸ τῶν εἰκοσὶ του χρόνων.
Ἀπὸ κείνη τὴ στιγμή ὅσο πήγαινε κι' ἐφούντωνε ὁ ἔρωσ
μέσα του καὶ ρίχτηκε γεμάτος ἀπὸ ἐλπίδες στὴν τέχνη
τὴν ἀθάνατη, μ' ἕνα πόθον ἰδανικόν, μὲ τὴν πεποιθησὶ
στὸ τάλαντό του καὶ μὲ τὸ σκοπὸ νὰ γείνη μιά μέρα ζα-
κουστός καλλιτέχνης. Κι' ἐπλανιόταν μὲ τὴ γλυκεία
ἐλπίδα νὰ πάρη γυναῖκα ἐκεῖνη, ναί Ἐκεῖνη γιὰ τὴν
ὁποῖαν ἔτρεφε τόση ἀγάπη κλεισμένη μὲσ' στὴν ποιητι-
κὴν καρδιά του, ποῦ τὴν ἐλάτρευε μ' ὄλο τὸ βαθύτατο
αἰσθημά του, π' ἐφώλιαζε μέσα του ἄγγυρο καὶ φλο-
γρό...

"Ἐδῶ ἡ θεῖα μου διεκόπη ὑπὸ λυγμῶν ἐκόμπωσε ἡ
φωνὴ τῆς καὶ κατάπιε ἕνα βαθὺ στεναγμὸ. "Ἡμῖνε ὀλί-
γη ὦρα σιωπηλὴ καὶ ἐξηκολούθησε:

— «Κι' δούλευε ὁ δῦσμοιρος νύχτα καὶ μέρα, πάντα
μὲ τ' ἀνοιχτόκαρδο χαμόγελο στὰ χεῖλη, κι' ἐρχότανε
ταχτικά ἀπὸ κάτου σ' αὐτὴν ἐδῶ τὴν τριανταφυλλιά
καὶ ζωγράφιζε μὲ τὸν χρωστήρα στὸ χεῖρι ρωμάντζες,
ἄλλοτε ἀκουαρέλλες κι' ἄλλοτε ἐλαιιογραφίες — ἐμπνευ-

σμένες ὄλες ἀπὸ τὰ μάτια Ἐκεῖνης, ἄχ! τὰ μάτια
ἐκεῖνα τὰ σταγόνικα, τὰ περισσότερο ἀπὸ τὴ θάλασσα
δόλια...

Κι' ἔξάφνα ποῖος νὰ τοῦ τῶλεγε πὼς μιά μέρα ἡ
στρίγγλα ἐκεῖνη θὰ τὸν ἄφινε τόσον ἀπάντεχα κι' ἀνέλ-
πιστα μέσα στὴ φουρτούνα καὶ τὴ λάβα τῆς ἀγάπης
του! Τὸν ἀπαράτησε τὸν δῦστυχο, κι' ἐσηκώθη κι' ἐ-
φυγε μ' ἕνα λιμοκοντόρο!

"Ἄμα τῶμαθε ὁ καλλιτέχνης ἐπῆγε νὰ τρελλαθῆ, νὰ
πεθάνη ἀπὸ τὸν καῦμόν του, ἀρρώστησε βαρεῖα, ἐπαρ-
μιλοῦσε, ἐπαράδερνε στὸ κρεββάτι ἡμερόνυχτα ὀλόκλη-
ρα. Δὲν μπορούσε ν' ἀνθέξῃ, πεισιότερο ὁ ἀπαρνημένος
καλλιτέχνης, κι' ἕνα πρωὶ — ποῦ μόλις κατόρθωνε κι'
ἔστερνε τὰ πόδια του ἀπὸ τὴν ἀδυναμία τὴ μεγάλη —
ἐπῆγε σιγά-σιγά ἀπὸ κάτου στὴν τριανταφυλλιά κι' ἐ-
σκοτώθηκε!

Ἐκεῖ ποῦ ἔπλασε τὰ πρώτα ὄνειρα τῆς ἀγάπης ἡ
ἄδολη ψυχὴ του, στὴν ἴδια παλι μεριά ἤθελε νὰ σβύση
καὶ ἡ στερνὴ πνοὴ του!...

* *

"Ὅλοι τὸν ἐπονέσμεν κι' ὄλοι ἐκλάψαμεν, ἀλλὰ
πάντα ὡσαν ξένοι. Τῶν γονιῶν μονάχα ἡ καρδιά ξέρει νὰ
πονέσῃ. Ἦσαν ἀπαρηγόρητοι κι' ὄλα μαῦρα καὶ τρισ-
κότεινα τοὺς φαίνοντουσαν. Κι' ἀπὸ τὴν πολλὴ τους λύπη
— τὸ φρένιασμά τους τὸ φοβερό, ἐπῆραν ἄμα γύρισαν
ἀπὸ τὸ λείψανο, ὄλες τίς μογοιές καὶ τὰ χρώματα τοῦ
παιδιοῦ τους καὶ τίς ἔχυσαν γύρω στὴ ρίζα τῆς τριαν-
ταφυλλιάς γιὰ νὰ τὴν ξεράνουν!!

Δὲν ἄντεχαν νὰ βλέπουν πεῖα τὸ μέρος ποῦ ἀδικο-
σκοτώθη τὸ παιδί τους κι' ὕστερα ἀπὸ λίγον καιρὸ ση-
κώθησαν κι' ἐφυγαν ἀπὸ τὸ σπιτι τους...

Αὐτὴ λοιπὸν εἶνε ἡ θλιβερὴ ἱστορία τῆς δυστυχημέ-
νης αὐτῆς τριανταφυλλιάς, ἡ ὁποῖα ἀπὸ τότε ποῦ τῆς
ἔχυσαν τίς δηλητηριασμένες μογοιές στὴ ρίζα τῆς, δὲν
ἔχει μιά προκοπὴ μ' ὅλη τὴν ἰδιαίτηρη φροντίδα ποῦ
τῆς ἔχω.

Καὶ μαραίνεται ὀλοένα ἀπὸ τότε, ὡσαν νὰ αἰσθάνεται
τὴν ἐρημιὰ τῆς, λὲς καὶ θλίβεται ἀπαρηγόρητα γιὰ τὸν
ἀχώριστον σύντροφό τῆς».

Καὶ τὴν ἔβλεπα τώρα τὴν τριανταφυλλιά ἐκεῖνη τὴ
μεγάλη καὶ μαραμένη — τὸ ἄκακο αὐτὸ θῦμα — μὲ καρδιά
κατάπονη νὰ μαραζώνη ἀπὸ τὴ θλίψη τῆς μὲ τ' ἀμύρι-
στα καὶ χλωμά τῆς τριαντάφυλλα, μὲ τ' ἀδυνατισμένα
καὶ ὠχροπράσινα κλωνιά τῆς, καὶ τὴν παρατηροῦσα ἀ-
μίλητος, ἄσειστος, κι' ἀγροικούσα νάναβλύζη ἀπὸ τὴν
ψυχὴν μου ἕνα αἰσθημα ἀνάμιχτο ἀπεχθείας καὶ μίσους
θνασίου ἐναντίον... Ἐκεῖνης!

"Ἐννοιωθα φευγάτη τώρα ὅλην μου τὴν προτέρα
εὐθυμία, κι' ἕνα στενόχωρο καὶ πνιγηρὸ νὰ περισφίγγῃ
στενὰ τὴν καρδιά μου — μεταγγιζόμενο μέσα μου ὄλο τὸ
βαθὺ παράπονο καὶ τὸ πάθος τοῦ Καλλιτέχνη. Ἐνό-
μιζα πὼς ἀντηχοῦσαν ἀκόμα στ' αὐτιά μου οἱ τελευ-
ταῖοι τῆς ψυχῆς του σπαραγμοὶ καὶ ἐκυματίζαν ἐπάνω
στὸ κεφάλι μου οἱ βαρεῖς στεναγμοὶ του...

Δὲν εἰμποροῦσα νὰ κρῦψω, νὰ κρατήσω περισσότε-
ρον τὴν ἄμετρον συγκίνησιν, τὸ τραγικὸ ἐκεῖνο ἀνατρί-

χρισμα που συντάραζεν όλον τὸν ὄργανισμόν μου, ἔβιασα τὸν ἐκυτόν μου κ' ἄφρησ ἐλεύθερο τὸ βήμα μου νὰ μὲ ξεμακρύνῃ ἀπὸ τὸ μέρος ἐκεῖνο...

1901.

Τάκης Ν. Κονόρθος

ΕΝΑ ΑΣΤΕΙΟ

ΠΡΩΤΟΣ αὐτὴ ἡ λέρα ὁ Ματερόν οὖρλιζε εἰς τὰ μπουλεβάρ, εἰς τὰ τραπέζια τῶν καφενείων, 'ς τὰ γραφεία τῶν ἐφημερίδων τὴν αἰφνιδίαν εἰδήσιν.

— Τὰ μάθετε; . . . Ὁ Σαμπρὺ τρελλάθηκε! . . . Τρελλὸς γιὰ δέσιμο! . . . Τί κρίμα, αἴ! . . .

Ὁ Αὐγούτος Σαμπρὺ ἦτον ἓνας ἀπὸ τοὺς πλέον δικακριμένους χρονογράφους τῶν μεγάλων πρῶτων φύλων. Ἀπὸ δεκαπέντε ἐτῶν, κάθε μέρα σχεδόν, ἐν ἀδιακόπῃ ἐργασίῃ, εἶδινε τὸ ἄρθρον του, πάντοτε χαρακτηριστικόν, πάντοτε καλοδολεμένο, πάντοτε ἀνακρινόν ἰδέας, παραμείνας καλλιτέχνης, παρ' ὅλας τὰς ἀπικιτήσεις τῆς ἐπικαιρότητας. Κεῖ ἐστὶ, σιγὰ-σιγὰ, εἶχε καταξοδέψῃ λιανικῶς τὴν πραγματικὴν του ἱκανότητα. μετὰ τὴν ὁποῖαν, ἂν μποροῦσε νὰ συγκεντρωθῆ, θὰ παρῆγε βεβαίως ἀληθῆ ἐργα' ἄλλ' ἡ ζωὴ ἦτον στενόχωρος' δὲν εἶχε τὸν καιρὸν νὰ ἐργασθῆ ὅπως θὰ ἤθελε, καί, κάθε πρωὶ, δὸς του τὸ χαβῆ του!

«Παίζω τὸ ὄργανέτο μου» ἔλεγε γελῶν. Ἡ εἴσπραξις ἦτο καλὴ. Δὲν παρεπονεῖτο. Κ' ἐν τούτοις εἰς τὰς ὥρας τῆς ἀθύμου σκέψεως, ἐγνώριζε τὰς ψυχικὰς ἐπαυκαστασεις, τὴν θλίψιν τοῦ τί θὰ μποροῦσε νὰ κάμῃ καὶ δὲν τῶκαμε, τὴν τύψιν τῶν χαμένων, τῶν σπαταλημένων του δυνάμεων. Ἀλλὰ ἀμέσως, ἀπεκόμιζε ὁ ἴδιος τὸν ἐκυτόν του μετὰ παραδοξολογήματα, ἐκήρυττε τὴν ματαιότητα τῶν ἀνθρωπίνων προσπαθειῶν καὶ αὐτὴ ἡ ἐπιτυχία τῶν ὁποίων σὲ λυπεῖ μετὰ τὴν βραχυότητα τῆς διαρκείας τῆς. Καὶ ἔπειτα, τὸ κάτω κάτω τῆς γραφῆς, δὲν εἶχε ἄδικο νὰ παραπονηθῆται, αὐτὸς ὅστις ἐκέρδιζε ἐπὶ τέλους τὸ ψωμί του ἀρεκτὰ καλά, ἐνῷ τόσοι ἄλλοι, μετὰ ἀνάλογον βεβαίως ἱκανότητα, πελαγοδρομοῦν μετὰ τὸ στομάχι μισοχόρταστο. Καὶ ἐτσι, ἐπαρηγορεῖτο λίγο καὶ ἐξακολουθοῦσε τὴν συνήθη ὑπαρξίν του, ἀρεκτὰ ὑποφερτὴν ἐν τῷ συνόλῳ.

Αἰφνιδίως, μίαν μέρα, ἡ ἐργασία τοῦ ἐγινε ἐπίπονος· αἱ ἰδέαι τοῦ ἤρχοντο εἰς τὸν νοῦν συγκεχυμέναι· ἡ πρέπουσα λέξις τοῦ διέφευγε πολλάκις· καὶ ἡ προσιμωδὴς εὐκολία του, διὰ τὴν ὁποῖαν ἐκαυχῆτο, ἐφαινετο πῶς τὸν ἐγκατέλειπε. Ἐφοβήθη. Ὑλιστῆς ἐκ τῶν πλέον πεπεισμένων, ἐσκέφθηκε ἀμέσως.

— Εἶμαι ἄρρωστος.

Καὶ ἐπροσκάλεσε τοὺς γιαντροῦς. Οἱ γιαντροὶ τοῦ ἀπεκρίθησαν.

— Ἐγκεφαλικὴ ἀναιμία, ὑπερβολὴ ἐργασίας, κατὰχρησις γλεντιῶν, κατὰχρησις τῶν πάντων· *σουρμενάι!* Ἥσυχία, ἡσυχία ἄκρα! Μακρυνὴ ἐξοχή, οὐτὲ χαρτί, οὐτὲ πέννα! Μεταλλαγή τοῦ συνήθους βίου, Ἐρωτες καθόλου ἢ ἐλάχιστα, διαίτη ἀυστηρὰ καὶ κρασί νερωμένο!

Βαρεῖά ἔ; Ἀλλὰ τὰ ἐδέχθη τί νὰ κάμῃ, ὑπὸ τὴν ἀπειλὴν ἐντελοῦς καὶ ὀριστικῆς ἀνικανότητος, ἀτροφίας τοῦ κεφαλιοῦ, παραλύσεως τοῦ σώματος. Τῶσκα' ἀπ' τὸ Παρίσι, κατέφυγε 'ς ἓνα χωριὸ τῆς Νορμανδίας, τὸ ἴσχυο, παρὰ τὸ φλοισβίζον κῦμα. Ὡστε τὸ πνευμά

του ἀπεκοιμάτο ἐν τῇ γαλήνῃ του. Ἡ ἐφημερίδες δὲν ἔφταναν ὡς ἐκεῖ. Ἦτον ἡ ἄκρη τοῦ κόσμου, ἡ λήθη καὶ ἡ ἀναγέννησις.

Αὐτὴν λοιπὸν τὴν κινῶς ἐξηγουμένην ἀπομόνωνσιν μκνθάνοντες· οἱ ψωμολυσσῶντες γιὰ εἰδήσεις ποῦ νὰ προξενούν ἐντύπωσιν, *λαβράκια* εἰς τὴν ἀθλίαν γλώσσάν των ρεπόρτερ, ἐπὶ κεφαλῆς ὁ Ματερόν, ἄρχισαν νὰ φωνάζουν· «Ἐνας τρελλός! Ἐνας τρελλός!»

Ὁ Σαμπρὺ δὲν εἶχε χαμπαράκι. Ἐξοῦσε ἡδονικῶς τὰ τὰ ὠραίαν ζωὴν ἀλόγου κουρασμένου, ποῦ τὸ βάλαν στὸ γρασιδί· καὶ τὸ ὅποιον τόσο περισσότερο ἀπολαμβάνει τὴν ἐλευθερίαν του καὶ τὴν βοσκῆ, ὅσο ἐνθυμεῖται τοὺς προσφάτους κόπους του.

Καὶ ἐξ ἐβδομάδες, ἐπέρχον ἔτσι ἀκριβῶς, ταχύτατα, πρὸς μεγάλην ἐκπληξίν του. Δὲν ἐπληττε καθόλου μὴ κάνων τίποτε, μὴ τίποτε σκεπτόμενος. Δὲν ὑπέθετε ποτὲ τὸν ἐκυτόν του τόσο θεωρητικόν, τόσο φυτοζωικόν, καὶ κατὰ στιγμὰς αὐτὴ ἡ εὐκολία τῆς ἀπαρνήσεως ἐκυτοῦ τὸν ἀνησυχεῖ καὶ ὀλίγο. Μήπως ἦτον σημεῖον κατὰπτώσεως, στερωσεως ἀρχῆς; Καὶ τότε, ἀσχάλλων, διηρώτα τὰ ἐλατήρια τοῦ ἐγκεφάλου του, τοὺς χύτους τῆς καρδιάς του, τὸ χρώμα τῶν ματιῶν του . . . καὶ ὅλα αὐτὰ τοῦ ἐφαινότο ἐντελῶς κανονικά, ἐν καλλίστῃ καταστάσει . . . ἐπάχαινε καὶ εἶχε τὸ χρώμα ζωηρόν, ὑπὸ τὸ μαύρισμα τοῦ ἡλίου.

Ἀνακτῶν τὸ θάρρος του, ὑψωνε τοὺς ὠμούς ψιθυρίζων:

— Ἐνα μικρὸ ὑπόλοιπον τῶν μαύρων ἰδεῶν μου, τῶν *ὶντὲ φίζ* μου, τῆς ἀναιμίας μου. . . κολοκῦθια! Μετὰ τὴ ζωὴ ποῦ κάνω. 'ς ἄλλες ἐξὴ βδομάδες, ἓνα μοσχάρικι τριῶν μηνῶν θὰ εἶνε αἰσθηματικώτερον ἀπὸ ἡμένα . . . Γερός, θεραπευμένος! . . . Καὶ ἔτοιμος νὰ ζαναρχίσω ν' ἄρρωσταίνω!

Ἡ τύχη εἶνε τόσο μωρὰ, ὅσο καὶ σκληρὰ. Ὁ Σαμπρὺ ἔλαβε ἀπ' τὸ Παρίσι ἓνα πάκο τυλιγμένον σὲ διάφορα φύλλα ἐφημερίδων. Τὸ ὄνομά του, τυπωμένο, καθὼς τῆνοιγε, ἔπεσε ἀποκάτ' ἀπὸ τὰ μάτια του. Κ' ἐδιάβασε. Ὅλα, εἰς διάφορες ἡμερομηνίας, διηγούντο καὶ ἐσχολιάζον τὴν αἰφνιδίαν τρέλλαν τοῦ λαμπροῦ καὶ δικακριμένου χρονογράφου Αὐγούστου Σαμπρὺ, ἐγκλειστού εἰς φρενοκομεῖον, σὲ κάποιον ἐπικρίξι, δὲν ἤξεραν ποῦ... Ἀλλὰ τὸ γεγονὸς ἦτον ἀναμφισβήτητον, καὶ ἡ σιωπὴ αὐτοῦ τοῦ πρωτίστως ἐνδιαφερομένου ἐπεκύριζε τὰς θλιβερωτέρας ὑποθέσεις.

Ὁ Σαμπρὺ ἀνεπήδησεν εἰς τὸ κάθισμά του, γενόμενος ὠχρόκτος, καὶ βραδέως ἔτριψε τὸ μέτωπό του, μετὰ τὰ δύο χέρια του. Ἐπειτα, ἐν ὀρμηῇ ὄρμῆς, ἀντιδρῶν πρὸς τὴν σύγχυσιν ἢ ὁποῖα τὸν καταλάμβανε.

— Ἄ, μὰ τὴν ἀλήθειαν, αὐτὸ ὑπερέβαινε τὰ ὄρια! Αὐτοὶ οἱ καλοὶ συνάδελφοι, οἱ ὁποῖοι ἀνέγραψαν τὴν ἀνέλπιστον αὐτὴν εἰδήσιν μετὰ τὴν ὑποκριτικὰς ἐκδηλώσεις λύπης, ἦσαν πολὺ βλάκες, καὶ ἐβιάζοντο πολὺ νὰ φορέσουν τὰ παπούτσια τοῦ νεκροῦ! . . . Γιατὰ περιμένετε λιγάκι! . . .

Καταληφθεὶς ὑπὸ πυρετοῦ, ἐρίχνητο εἰς ἓνα τραπέζι, εὗρισκε χαρτί, καὶ ἀμέσως, διὰ μίαν, ἔγραφεν ἀφῶνως καὶ ἐν βίῃ.

Ἦτον ἡ ἀπάντησίς του εἰς ἐκεῖνους οἱ ὁποῖοι τὸν κατηγοροῦσαν ἐπὶ τρέλλῃ καὶ ἠλιθιότητι. Ἐπὶ μίαν ὥραν ἢ πέννα του ἔτρεχεν ἀνευ δικοπῆς· καὶ ὅταν τὴν ἐπέταξε μακρὰν του, ὁ συγγραφεὺς ἐχαμογελοῦσε ὑπερῆφανα ἐπὶ τῇ ἀνακτηθείσῃ του δυνάμει.

Ἐξανδιάβασε τὸ πεζογράφημά του ὑψιφῶνως, ὑψιφῶ-

νων τὸν τόνον ὅπου τὸ ἀπῆτει ὁ ρυθμός. Καὶ ἀπεθαύμασε τὸ ἔργον του *Με δακρυα' ἰτὰ μάτια*, ἐσυμπεράνε· — Εἶνε ἐξοχο! . . . Μοῦτρα ποῦ θὰ κατεβάσουν ὅλοι τους! . . . Ὅλοι τους! . . .

Ἐπειτα ἐσκέφθη ὅτι θὰ ἦτο διασκεδαστικώτατον νὰ ἴδῃ ὁ ἴδιος αὐτὰ τὰ μούτρα ποῦ θὰ ἔκαναν καὶ ἀντὶ νὰ στείλῃ τὴν *κρονίκα* του, ὅτι θὰ ἦτον καλλίτερα νὰ τὴν πῆγαινε ὁ ἴδιος. Ἀλλως τε ἦτο πλέον ἐντελῶς καλὰ, φυσικῶς καὶ ἠθικῶς, καὶ εἶχε γίνῃ ἡ ἀπόδειξις.

Καὶ ἀφῆκε τὴν θάλασσα, τὴν ἐξοχὴν, τὴν ἡσυχίαν, τὴν σιωπὴν, γιὰ νὰ ζαναμπῇ εἰς τὸν θόρυβον, τὴν πόλιν, τὸν φθόνον καὶ τὸ μῖσος.

Ὅταν ἐπεφάνῃ εἰς τὸ μπουλεβάρ, οἱ πρῶτοι ποῦ ἀπήντησε, διστάζοντες.

— Μπα, σύ . . . Μπα, σεις! . . .

Δὲν ἤξευραν τί νὰ εἰποῦν . . . Μερικοὶ ἐφαινότο ἀνήσυχτοι, περίφοβοι, ὅπως ἐνώπιον σκύλου, τὸν ὅποιον ὑποπτεύεις λυσσασμένον.

Ἐσκασε 'ς τὰ γέλοια καὶ τοὺς εἶπε ἠλιθίως.

Ἀλλὰ, μόλις ἐστρεψε τὰ νῶτα, κάποιος ἔλεγ' ἀποπίσω του.

— Παρετήρησες τὸ γέλοιό σου; . . . Εἶνε ἀνοησία ν' ἀφίνοιν τοὺς τρελλοὺς νὰ γυρίζουν ἐλεύθερα 'ς τοὺς δρόμους! . . . Ὁ κάμῃ κανένα δυστύχημα! . . .

Ὁ Αὐγούστος Σαμπρὺ, κατὰ τὰς ἐξῆ, διευθύνθη εἰς τὴν ἐφημερίδα του. Ὁ γραμματεὺς τῆς συντάξεως, εἰδοποιημένος περὶ τῆς ἐπανάδου, τὸν ἐδέχθη μετὰ χίλιαν διὰ φιλοφρονήματα, ἀλλ' ἡ φωνὴ τοῦ ἀνθρώπου τούτου ἐφαινετο ὡσὰν ἀλλαγμένη ἐιδικῶς διὰ τὴν περιστάσιν. Κολακευτικὴ, θωπευτικὴ, διακριτικὴ, ἐπεδοκίμαζε τὰ πάντα, θὰ ἔλεγεσ ὅτι μιλεῖ σὲ παιδὶ ἄρρωστο. Ὁ Σαμπρὺ τὸν ἤυρε κωμικώτατον καὶ ἔκοψε ἀποτόμως τὴν κουβένταν.

— Νὰ τὸ ἄρθρόν μου γι' αἴριο. Εἶνε ἡ ἀπάντησίς μου εἰς ἐκεῖνους ποῦ λένε ὅτι ξεκουτιάθηκα: Χαίρε φίλτατε! . . .

Ἐβγήκε, ἐπέρασε ἀπ' τὴν σάλα τῆς συντάξεως. Ἐπὶ τῇ θῆκῃ του, ἡ φλυαρία ἐπαυσαν. Στυγνὴ σιωπὴ τὸν ὑπέδεχετο. Ἐνα *κατὸ παιδί* τοῦ ἔδωκε τὸ χέρι.

— Εἶσαι καλλίτερα; . . .

— Εἶμαι περιφημώτατα! . . . Ἄ, γιὰ νὰ σὰς πῶ, μετὰ κοροϊδεύουν ἐδῶ μέσα; . . . Δὲν ἤμουν ποτὲ ἄρρωστος! . . .

Ὁρῆ τὸν καταλάμβανε, ἐσφυγγε τοὺς γρόνθους του. Παρεῦθός δέ, ὅλοι οἱ παλαιὸι σύντροφοι διευθύνοντο ἀλλοδαδιὰ πρὸς τὴν πόρταν. τὸ ἐκορταν κουμποῦρι ἀθροῦθως, ψιθυρίζοντες δολῶσις ὑπαινοίμους.

Ἄπέμεινε μονάχος. Καὶ κουρασμένος, ἐξαπλώνοντο 'ς ἓνα κάθισμα, ἐνῷ φρικώδης ὑπόψια διέλκωνε τὸ πνευμά του.

— Ἄ, μὰ ποῖος λοιπὸν ἔχει δίκιο! . . . ἀνεκράυγασεν.

Ἐρρίχθη ἐξω, εἰς τὸ δρόμον, ὅπου μένει κανεὶς ἀγνωστος, ἐχάθη μέσα εἰς τὸ πλῆθος, καὶ μικρόν κατὰ μικρόν ἐπανεῦρε τὴν ἡσυχίαν τοῦ νοῦ του. Καὶ ἐσκέπτετο:

— Αἴ, λοιπὸν, τί τὸ παράξενο! . . . Μετὰ ἐπῆραν γι' ἄρρωστο, τρελλό . . . Εἶχα χαθῆ τόσον καιρὸ ἢ σιωπῆ μου ἐπεθεβαίωσε αὐτὴ τὴ νέα κροταμάρα τους. Ἀλλὰ νὰ με . . . Ἡ αὔρινη *κρονίκα* μου θὰ πείσῃ καὶ τοὺς πλέον δυσπίστους ἢ εὐπίστους . . . Ἄς ζαναπάω 'ς τὸ γραφεῖο . . . Ὁ ἀλλάζω τὰς τελευταίας λέξεις . . . Ὁ θὰ γίνῃ ἀκόμη καλλίτερον . . .

Ἐπκνῆλθε 'ς τὸ γραφεῖο. Ἡ σάλα τῶν συντακτῶν ἦτο ἐντελῶς ἔρημη. Ὅλοι οἱ θαμῶνες ἦσαν μαζεμένοι εἰς τὴν κάμαρα τοῦ γραμματέως τῆς συντάξεως, τῆς ὁποίας ἡ πόρτα ἔγασκε μισάνοιχτη. Κάποιος ἐδιάβλεψε κατὰ τὴν μεγαλοφῶνως, καὶ ἀνακραυγαὶ δέκοπταν τὸ διάβασμα, γέλοια ἀμέσως συνεχόμενα, καὶ ἔπειτα μονοσύλλαβοι ἐκφράσεις συμπαθείας.

— Βρὲ τὸν κακομοῖρη! . . .

— Τί βλακίεις! . . .

— Ἐνας νέος τόσο ἐξυπνος! . . .

— Τὰ πάντα ματαιότης! . . .

Ἡ φωνὴ ζαναρχίζε, ἐξακολουθοῦσα τὴν ἀνάγκωσιν. Καὶ ὁ Σαμπρὺ ἀνεγνώρισε τὸ ἄρθρον του, τὴν πεζογραφίαν του. Ἐκατάλαβε καὶ ἐφυγεν ἐκ νέου.

Ἐξαναπῆγε εἰς τὸ ἥσυχον χωριὸν, 'ς τὴ μακρυνὴ θάλασσα, εἰς τὴν σιωπὴν καὶ εἰς τὴν γαλήνην, ἀλλὰ δὲν ἔξαναῦρε καὶ τὴν λήθην. Ἠσθάνετο ἐαυτὸν διαγραφένταν τῆς ζωῆς, ἀνευ μέσων ὑπάρξεως εἰς τὸ ἐξῆς, κατὰδικασμένον εἰς τὴν τρέλλαν, καὶ τὸν θάνατον, μόνον καὶ μόνον χάρις εἰς τῆς φλυαρίας τῶν παλαιῶν φίλων του.

Μετὰ τρεῖς μῆνες ἀπέθνησκεν ἐκ λύσσης καὶ ἀπελπισίας, ἐπικυρόνων τὴν κοινῶς πλέον ἐπικρατήσαν ἰδέαν.

Καὶ ὁ Ματερόν ἔβγαλε τὸ συμπέρασμα.

— Ἀδιάφορο, θὰ εἰπῆ πῶς ἦταν πολὺ γερὸ κεφάλι γιὰ νὰ βχσάξῃ τόσον καιρὸ! . . .

(Μετάρρασις)

Μ. Μυτσάκης

ΕΚΘΕΣΙΣ ΖΑΠΠΕΙΟΥ

Εἰς τὸ καλλιμάρμαρον μέγαρον τοῦ Ζαππείου, οὗ τὴν εἰκόνα δημοσιεύομεν, ἄρχεται ἀπὸ 15 Ὁκτωβρίου ἢ προαγγελθεῖσα διεθνῆς ἐκθεσις ὑπὸ τὴν προετασίαν τῆς Α. Β. Υ. τῆς προγκικιπίσσης Σοφίας.

Διευθυντὴς τῆς ἐκθέσεως εἶναι ὁ κ. Ι. Ντύβορτ, γεν. γραμματεὺς ὁ κ. Α. Κονταρῆτος, διοργανωτικὴ ἐπιτροπὴ οἱ κ. κ. Α. Κορδέλλας, Τ. Ἀργυρόπουλος καὶ Α. Δαμβόργης. Ἡ ἐπιτυχία τῆς ἐκθέσεως εἶναι ἐξησφραλισμένη, διότι μέχρι τοῦδε ἐγένοντο 250 διλώσεις συμμετοχῆς.

ΠΟΙΚΙΛΑ

Χημεία καὶ ἱστορία

Ἡ «Ἐφημερίς τῆς Σιλεσίας» ἀναφέρει τὰ ἐξῆς: Ἡ χημεία κατώρρωσε νὰ ἀποδείξῃ τὴν μέχρι τοῦδε ἀπλήν ὑπόθεσιν ὅτι μεταξὺ τῆς ἠαλτικῆς θαλάσσης καὶ τῆς Μαύρης καὶ τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης ὑπῆρχον εἰς παλαιὰν ἐποχὴν ἐμπορικαὶ σχέσεις διὰ ζηράς. Ὁ χημικὸς Ὄθων Χόλμ ἀνέλυσε τὰ προϊστορικὰ ὀρειχάλκινα καὶ χάλκινα ἀντικείμενα, ἅτινα εὕρηθησαν εἰς τὴν δυτικὴν Πρωσσίαν, καὶ εὗρεν ὅτι ταῦτα περιέχουσι μεγαλύτερον ποσὸν Ἀντιμονίου, ἢ τὰ ὀρειχάλκινα καὶ χάλκινα σκευῆ τῶν ἄλλων χωρῶν. Τὸ ἐν αὐτοῖς περιεχόμενον Ἀντιμόνιον εἶνε 3,87 ε. τ. 100. Μόνον τὰ ἐκ τῆς Οὐγγαρίας προερχόμενα ὀρειχάλκινα ἀγγεῖα περιέχουσι τὸ αὐτὸ ποσὸν Ἀντιμονίου. Ἐν τῇ δυτικῇ Πρωσσίᾳ δὲν ὑπάρχουσι μεταλλεύματα ἐπομένως οὔτε εἰδικῶς ταυτα Ἀντιμονίου, ἐνῷ τούταντιόν εἶναι γνωστὸν ὅτι τὰ εἶδη τῶν ὀρυκτῶν ἐκ τῶν ὁποίων σήμερον ἐν Οὐγγαρίᾳ καὶ ἐν Τρανσυλβανίᾳ ἐξάγουσι τὸν χαλκὸν περιέχουσι πολὺ ἀντιμόνιον. Ὁ Σελμ εὐκρίξει ἐκ τούτου ὅτι οἱ τῇ δυτικῇ Πρωσσίᾳ εὕρηθέντες προϊστορικὸι ὀρειχάλκοι καταγονται ἐξ Οὐγγαρίας. Ἐξ ἐτέρου εὕρισκονται συχνάκις ἐν Οὐγγ-

γαρία μαργαρίται ἐξ ἤλεκτρου, οὔτοι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ εἰσέλθῃσαν εἰς τὴν Οὐγγαρίαν ἢ ἐκ τῆς εἰς ἤλεκτρον πλουσίας Πρωσίας. Οὕτως ἀποδεικνύεται ὅτι μεταξὺ τῆς Οὐγγαρίας καὶ Τρανσυλθανίας ἐξ ἑνὸς καὶ τῆς δυτικοπρωσιακῆς παραλίας ἐξ ἑτέρου ὑπῆρχεν εἰς λίαν ἀπομακρυσμένην ἐποχὴν λίαν μεγάλη καὶ ἄμεσος ἐμπορικὴ συγκοινωνία· καὶ ἡ ὑπόθεσις αὕτη καθίσταται ἔτι μᾶλλον πιθανή ἐκ τοῦ ὅτι ὁ ποταμὸς Οὐίσπούλας ἦτο τὸ φυσικὸν μέσον διὰ τοῦ ὁποίου αἱ χώραι αὗται συνεκοινωνούν.

Ἀνακάλυψις Πομπηίας ἐν τῇ νοτίᾳ Ἀμερικῇ

Ὁ Ἐμμανουὴλ Ἀλθεράδος κατέχων φυτεῖαν κειμένην εἰς τὴν κλιτὸν τοῦ ἡφαιστείου Ἀγίμ ἐν Γουατεμάλα, ἐπειδὴ τυχαίως ἀνεῦρε μερικὰ ἀρχαία ἰνδικὰ ὄπλα καὶ δοχεῖα, ἀπεψύσισε νὰ κίμη ἀνασκαφὰς εἰς τὸ κτήριόν του. Κατὰ τὰς ἀνασκαφὰς ταύτας ἀνεκαλύφθησαν ἐκτεταμένα ἐρείπια πόλεως ἀρχαιοτάτης, ἣτις ὡς ἡ Πομπηία φαίνεται ὅτι ἐξείφθη· ἐν πλήρει ζωῇ καὶ ἀκμῇ κατενόσθη ὑπὸ τῆς ἐκρήξεως ἡφαιστείου ὄρους. Εὐρέθησαν ἐν αὐτῇ ὄχι μόνον οἰκίαι, ἀλλ' ἐντὸς αὐτῶν ὡς καὶ εἰς τὰς ὁδοὺς πλείστοι σκελετοὶ ἀνθρώπων, καὶ μάλιστα εἰς στάσεις, ἐξ ὧν βλέπει τις ὅτι ἐξείφθη ἐπὶ πληθὺν ἢ καταστροφή. Εὐρέθησαν πλείστα κοσμήματα, ὄπλα, ἀγγεῖα καὶ εἰκόνες. Τινὲς ἐκ τῶν προσωπογραφιῶν ἔχουσι τύπον ἰνδικόν, ἐνῶ ἄλλαι πάλιν λέγεται ὅτι ἔχουσι μογγολικὸν καὶ ἄλλαι εὐρωπαϊκὸν τύπον.

Τὸ νεώτατον πεδῖον τῆς ἐρεῦνης ἐν ταῖς ὀυδικοχημικαῖς ἐπιστήμασι

Κατὰ τὸ περιοδικὸν σύστημα τῶν στοιχείων πᾶσαι αἱ ἰδιότητες αὐτῶν δὲν εἶνε ἄλλο τι ἢ περιοδικαὶ λειτουργίαι τοῦ ἀτομικοῦ αὐτῶν βάρους. Ἐὰν αἱ λειτουργίαι αὗται ἦσαν γνωσταὶ θὰ ἤσκειν ἀριθμοὶ ποδὸς ἔκφραξιν τῶν οὐσιῶν (εἰς ἅς διδουεν σήμερον ὀνόματα, ὡς ὁ Σίδηρος, ὁ Χαλκὸς κλπ.), τοὺς ἀριθμοὺς δὲ τούτους θὰ ἠδυνάμεθα νὰ συμπεριλάβωμεν εἰς ὑπολογισμοὺς. Ἡ ἔρευνα λοιπὸν τῶν λειτουργιῶν τούτων ἀπασχολεῖ σήμερον τοὺς ἐπιστήμονας.

ΕΥΤΡΑΠΕΛΑ

Εἰς νέον, ὅστις ἐζήτηε ἐξωτερικὴν θέσιν ἀπὸ τὸν κ. Πρωθυπουργόν.

— Γνωρίζετε, τὸν ἠρώτησεν οὗτος, τὰ Γαλλικά, τὰ Γερμανικά, τὰ Ρωσικά καὶ τὰ Τουρκικά;

— Ὑπῆρξα ἐπὶ τοῖς ὅλοις ἐτη ἀγγυραμοιῶς, κύριε ὑπουργέ, τῷ ἀπάντησεν ὁ νέος, καὶ γνωρίζω νὰ διακρίνω ὅλα τὰ νομίσματα.

Θὰ δοκιμάσω τῷ εἶπε μειδιῶν ὁ ὑπουργός.

••

Εἰς ἄλλον, ὅστις ἤλθε νὰ λαβῇ τὸν ὁποῖον τοῦ ὑπεόχθη διορισμόν.

— Γνωρίζεις γλώσσας; Τὸν ἠρώτησεν ὁ κ. Ζαῆμης.

— Δυστυχία μου! ἀνέκραξεν ἐκεῖνος. Λοιπὸν θὰ μοὶ ὀμιλήτε, κ. ὑπουργέ, τῷ εἶπε, μὲ ἄλλην γλώσσαν σήμερον:

••

Σὰς ἐκούρας, εἶπε προχθὲς πρὸς τινα κυρίαν ὁ κ. Γ. ἐν τινι χορῷ.

— Διόλου, κύριέ μου, ἀπεκρίθη αὕτη, καθότι εἶχον τὴν εὐτυχίαν νὰ μὲ χορεύσῃ ὁ ελαφρότερος κύριος.

— Ὡ, ἡ καλοσύνη σας, τῷ εἶπεν ὁ νέος πιστεύσατε,

κυρία μου, ὅτι καθένας χάνει τὴν βαρύτητά του, πλησίον σας.

••

Πόσον δᾶς ὁμοιάζει τὸ ἀδελφάκι σας, ἔλεγεν εἰς νέαν τινὰ ὁ κ. Ρεβελάκης πρὸ πάντων δὲ εἰς τὰ ὄμματα.

— Κρῖμα, εἶπεν ἐκεῖνη, φίλε μου, νὰ μὴν ἡξεύρω, εἰς τί δύναιμι καὶ ἐγὼ νὰ δᾶς ἐπινέσω ὡσαύτως.

— Ὡ, κυρία μου, ὑπέλαβεν ὁ κ. Ρεβελάκης· δὲν θὰ σφάλετε, ἐὰν εἰπῆτε, καὶ ὑμεῖς ἕναν καλὸν λόγον, ὡς ἐγώ, διὰ τὰ ὄμματα.

••

Δὲν θὰ ἔχετε ὀδόντια, εἶπε γελῶσα νεάνις εἰς τράπεζαν πρὸς νέον, ὅστις ἔτρωγε μόνον τὴν ψίχαν.

— Ὅχι, ἀγαπητὴ τῇ ἀπεκρίθη ἐκεῖνος· ἀγαπῶ περισσότερον τὰς κόρας, ἀλλ' ὄχι καὶ ἐκεῖνας, αἱ ὁποῖαι δὲν χωνεόνται.

ΑΠΟ ΤΑ ΓΕΩΠΟΝΙΚΑ ΤΟΥ ΚΑΣΣΙΑΝΟΥ

Τὸ καλλίτερον συγγύρισμα τῶν ἐληθῶν τοῦ Φλωρεντίου.

Πάρε ἐληθὲς μεγάλες καὶ ἀνεγγίγες ποῦ ἐμαζευθήκανε μὲ τὸ χέρι, χάραξέ τες τριγύρω μὲ σουβλερὸ καλάμι καὶ ἔτσι βάλε τες σὲ ἀγγεῖο καινούργιο ἀπίσσωτο, καὶ πασπάλισέ τες μὲ ἀλάτι πολὺ ψιλό, καὶ σὰν λιώσῃ τὸ ἀλάτι ἔχε ἔτοιμο σὲ ἄλλο ἀγγεῖο μέλι, ἂν ὑπάρχῃ, εἰδεμῆ, πετιμέζι καὶ κιτρόφυλλο, καὶ βάλε τες ἐληθὲς μέσα σ' αὐτὸ ὥσπου νὰ κολυμπᾷ τὸ ὑγρὸ. Μερικοὶ βίνουσι καὶ μαλαθρόσπορο καὶ κύμινο τοῦ Μισιριῦ καὶ σπύρο τοῦ σελίνου καὶ ἄνηθο μέσα στὸ μίγμα, καὶ κάμνουν μὲ τες ἐληθὲς ἕνα πολὺ καλὸ φαγὶ ποῦ δὲν τὸ γνωρίζουν πολλοί.

τοῦ Φλωρεντίου.

Πάρε μαζὴ μὲ τὰ κλωνάρια τους τες μακροὺς ἐληθὲς τες καλλίτερες καὶ τες πολὺ μαῦρες, ἀτσάκιστες, ἔπειτα πλύνε τες μὲ κρύο νερὸ καὶ στέγνωσέ τες ἀπάνω σὲ καλαμωτές. Βάλε τες ὑστερα σὲ σκάφη καὶ χύσε ἀπάνω λάδι καὶ πασπάλισέ τες μὲ ἀλάτι τριμμένο δύο λίτρες σὲ δεκαοκτὼ λίτρες ἐληθὲς καὶ ἀνακατωνέ τες ἀγγίλια μὲ τὰ χέρια γιὰ νὰ μὴ τσακισθοῦνε. Ὑστερα βίλε στὸ ἀγγεῖο τες ἐληθὲς καὶ χύσε ἀποπάνω μίγμα ἀπὸ μέλι καὶ ζῦδι ὥσπου νὰ κολυμπᾷ τὸ ὑγρὸ. Σκέπασέ τες μὲ κλωνάρια τοῦ μαλάθρου καὶ ἄφησέ τες νὰ γείνουν.

Ταίριασμα τῶν ἐληθῶν μὲ μούστο τοῦ Διδύμου.

Μαζεῦσον ἄσπρες ἐληθὲς καὶ τες βρέχουν μὲ θάλασσα ἐξη μέρες. Ὑστερα τες βίνουσι μέσα σὲ πιθῆρι καὶ χύνουσι μούστο νωπὸ, δὲν γεμίζουσι ὅμως πολὺ τὸ πιθῆρι γιὰ νὰ μὴ ξεχειλίσῃ ὁ μούστος ἀπάνω στὸ βράσιμό του. Σὰν βράσῃ ὁ μούστος χρίζουσι τὸ πιθῆρι. Ἄλλοι βίνουσι πρῶτα ἕνα ἀπλόχερο ἀλάτι καὶ ὑστερα χύνουσι μέσα τὸ μούστο καὶ τες ἐληθὲς καὶ νὰ βράσῃ ὁ μούστος χρίζουσι τὸ πιθῆρι.

Συγγύρισμα τῶν ἐληθῶν μὲ τσίπουρα τοῦ Διδύμου.

Νωπὰ τσίπουρα πρὶν ξεραθοῦνε καὶ ἐληθὲς, βάλε τα μέσα σὲ πίθο τὸ ἕνα ὑστερα ἀπὸ τ' ἄλλο καὶ ὑστερα χρίσε τὸν πίθο.

Προσεχῶς ἐκδίδεται

Η ΘΕΣΙΣ ΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ
ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΠΟΙΗΣΕΩΣ
Μελέτη ΓΕΩΡ. ΧΑΤΖΗΓΙΑΝΝΑΚΟΓΛΟΥ